

SBORNÍK
SVĚTOVÉ POESIE

VYDÁVÁ

ČESKÁ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

číslo 64.

DON PEDRO CALDERON DE LA BARCA.

NAKLADATELSTVÍ ALOIS WIESNER KNIHTISKÁRNA.
V PRAZE.

DON PEDRO CALDERON DE LA BARCA.

SOUDCE ZALAMEJSKÝ.

KOMEDIE O TŘECH JEDNÁNÍCH.

PŘELOŽIL

JAN ČERVENKA.

NAKLADATELSTVÍ ALOIS WIESNER KNIHTISKÁRNA.
V PRAZE.

64 B 54.
29. IX.

5.40. B.W.

Rev. 89

Rev. 62

21095
1943

Rev. 58

Rev. 78

Rev. 70

OSOBY:

Král Felipe II.
Don Lope de Figueroa.
Don Alvaro de Ataide, kapitán.
Strážmistr.
Chispa.
Rebolledo, voják.
Pedro Crespo, sedlák, stařec.
Juan, jeho syn.
Isabella, jeho dcera.
Ines, jich teta.
Don Mendo, rytíř.
Nuño, jeho sluha.
Písař.
Vojáci.
Bubeník.
Venkované.
Průvod.

Děj v Zalameji a nejbližším její okolí.

Jednání první.

Krajina blíže Zalameje.

Výstup první.

Rebolledo. Chispa. Vojáci.

Rebolledo.

Při sám Bůh, to ďas jen sám
štve nás věčně sem a tam
jako zvěř. Jsem k smrti zmámen,
peklo ať jej zhltní!

Všichni.

Amen.

Rebolledo.

Což jsme cikáni, že máme
bez ustání v před se hnát
s vřeskem divých interrád
za tím cárem?

Vojín první.

Známe, známe
píseň tvou.

Rebolledo.

A pravím hned,
že bych nedivil se ani,
kdybch z toho otloukání
bubnu ohluch' naposled!

Vojín druhý.

Věčný reptale, což není
útěchou ti vědomi,
že se na stanici změni
v kratochvil cest pohromy?

Rebolledo.

Na stanici! K smíchu! Kdo mi
ručí, že tam dojdu živ?
A když dojdu tam, ač div,
nebudu-li aspoň chromý,
Bůh mne tresci, jak zde jsem,
když tam přes noc zůstanem.
Neb tu, sotva že se k zemi
položíme na chvíli,
hned si se staršími všemi
rychtář přijít popílí
k milostpánu komissaři
zaplakat, jak zle se daří,
že sic rádi mají nás,
že však — Bůh to naprav zas! —
v těchto špatných časech, brachu,
k bídě mnoho nechybí

a že raděj byli by,
kdybychom již byli v prachu.
Ach, toť nemožnost jest holá,
lid je ztrmácen! — on zvolá,
jak by vzpírati se chtěl.
Ale když je zlato v hrsti,
pak mu není proti srsti
pochod třeba do pekel.
A tu bez rozpaku hned
zní to: Hola, hoši, v před!
Král to chce a rozkaz velí
táhnout proti nepříteli!
A my jako stádo jdeme
bez odmluvy, spokojeni
s neuprosným rozkazem,
jehož nebylo a není,
s rozkazem, jenž v chvíli jedné
jemu hravě do bezedné
kapsy hrne zlatáky,
z nás však dělá žebráky.
Ale jest-li, jak si přeji,
dojdeme dnes k Zalameji
a on dál jít povelí,
ať jsem ďáblův, půjde-li
uštván cikánským tím losem
Rebolledo s vámi dál.
Nebudeť to prvně, co jsem
nohy na ramena vzal.

Vojín první.

Nebudeš však také první,
jenž to zaplatil svou krví.
Zvláště u nás ubohých,
kde Don Lope velitelem,
proslulý po světě celém
věhlasem všech činů svých,
který však až nad pověst
divoký a krutý jest
a jenž bez okolků, krátce
houpat nechá na oprátce
nejlepšího přítele.

Rebolledo.

Nuž, je to snad veselé?
Jak jsem řekl, tak se stane.

Vojín druhý.

Nemáš se čím chlubit, pane!

Rebolledo.

Což ti není líto již
ani Chispy, že tak díš?

Chispa.

Rebolledo, k čemu zase
obavy ty zbytečné!
Znáš mne přec i statečné
srdce mé a strach tvůj stálý,
věř mi, na duši mne pálí

a z tvých úst mne uráží.
Vždyť jen proto šla jsem s vámi,
že mi osud váš byl známý
a že s vámi na stráži
vytrvati nocí, dnem,
bez únavy pochodem
brát se jako voják pravý,
to jest právě, co mne baví.
Neboť kdybych byla chtěla
v klidu žít a v nádheře,
život královský jsem měla
v domě pana bankéře.
Ale že mi vždy byl vhod
život, jaký nyní vedem',
proto právě s Rebolledem
dala jsem se na pochod.
Nu? Jsi dosud o mne v strachu?

Rebolledo.

Ďáble! Ne! Mne přešla zlost.
Ty jsi, Chispo, pravý skvost!

Vojín druhý.

Ba to věru pravda, brachu,
proto: Chispa zdráva buď!

Rebolledo.

Zdráva buď a tisíckrát
zdráva, jest-li naši hrud'

mdlou od této cesty klaté
rozehřeje písní svou
ohnivou a veselou,
písní, jež od naší čty
špatný rozmar odhání.

Chispa.

Na to vzácné vyzvání
odpoví mé kastaněty.

Rebolledo.

Také já nebudu němý!
A teď zjevte nález všem,
k jednání kdo přišli sem.

Vojín první.

Tak přec, brachu, líbíš se mi!

Rebolledo a Chispa zpívají.

Chispa.

Já jsem, tralala, tralali, trala,
z čertovy zahrádky květinka malá.

Rebolledo.

Já jsem, tralala, tralali, trili,
z čertovy zahrádky kvíteček bílý.

Chispa.

Ať třeba v boj již prapor náš vlaje,
v člun ať již vsedá pan kapitán!

Rebolledo.

Ať si jde Maury bít komu libo,
mně žádný vlasu z nich nezkřivil.

Chispa.

Do pece z pece ať jen to chodí,
o chléb by nouze nebyla.

Rebolledo.

Hospodo, ať je slepička v míse,
skopová dobře mi nedělá!

Vojín druhý.

Hola! Vizte v dále tam
věž, jak v stromoví se bělá.

Věřu zlost i lítost mám,

že již u ní nejsme zcela.

Neboť za té písně hravě

mohli jsme již ve vsi být

a to dojísta je právě

ona, kde chcem' tábořit.

Rebolledo.

Je to Zalamea snad?

Chispa.

Věž ta nejlíp ti to poví.

Teď však neplývejme slovy,

vzhůru! Jindy tisíckrát,

kdy jen bude libo vám,

chutě do zpěvu se dám.

Neboť jako jiné ženy
vždy jsou k pláči připraveny,
mám já pro vše při sobě
vždy jen písně v zásobě.

Rebolledo.

Nuž pak tedy posečkáme,
než pan strážmistr se vrátí
s rozkazem, zda snad se máme
do vsi jako stádo hnáti.

Vojín první.

Aj tu jest a, pokud zřím,
i pan kapitán jde s ním.

Výstup druhý.

Kapitán. Strážmistr. Ostatní.

Kapitán.

Pánové, dnes jednou přece
jdu si pro odměnu k vám.
Slyšte mne. Zde rozkaz mám,
při němž pozvednou se plece.
Rozbít tábor mojí dráží,
v této vsi se káže mi,
dokud s voji se všemi
k nám Don Lope nedorazí

ze Llereny. V jeden šik
až se spojí všechny tlupy,
teprv pak do Guadalupe
táhnout máme. Bohudík
do té doby se nám dává
volnost a klid kýžený.

Rebolledo.

Aj, toť hodno odměny!

Všichni.

Sláva kapitánu! Sláva!

Kapitán.

Byty jsou již obstarány
a jak dojdeme cíle, všem
poukázky budou dány.

Chispa.

Ěm, dnes žádostiva jsem,
zda-li přece osvědčí se
píseň moje veselá:
Hospodo, ať je slepička v míse
Skopová dobře mi nedělá.

(Odejdou.)

Proměna.

(Ulice.)

Vystup třetí.

Kapitán. Strážmistr

Kapitán.

Strážmistře, zda taky pro mne
řádný byt jsi obstaral?

Strážmistr.

Ano, pane.

Kapitán.

Nu a jaký
jest?

Strážmistr.

Já pro vás, pane, vzal
byt všech nejlepší. To v domě
sedláka, o němž dí zvěst,
že zde nejbohatším jest,
že však též ne příliš skromně
vede si. Rád na velkého
prý si hrá, je domýšliv
a snad nádherněji živ,
než sám princ.

Kapitán.

Co na tom zlého?

Bohatému sedlákovi
sluší taká bláhovost.

Strážmistr.

Na tom ale není dost!
Jeho dům, jak vám zde povi
každý a jak dobře vím,
je sic ve vsi nejlepším,
já však, mám-li pravdu říci,
proto jsem ho nezvolil, —
proto však, že v sobě skryl
nejkrásnější krasavici.

Kapitán.

Nuže?

Strážmistr.

Jeho dceru.

Kapitán.

Jdi mi!
kdyby byla mléko, krev,
přec jen venkovský to zjev
s údy hrubě tesanými.

Strážmistr.

Jak že, pane, jste to vy?

Kapitán.

Nu a proč ne, bláhový?

Strážmistr.

Může-liž kdo prázdné chvíle
— láska-li jej nevíže, —
užít líp, než rozpustile
těžit z muk a obtíže,
jakou také selské krásce
vhodná činí odpověď?

Kapitán.

To já nikdy neměl v lásce,
ani v žertu ne. Neb, hled',
nezřím-li u krásné ženy
něhu, jemnost, cit i vděk
jednání, slov, myšlének,
nemá pro mne žádné ceny.

Strážmistr.

Já zas, pane, každou беру,
jak se právě nahodí.
Pojďme. Dnes to zkusím s ní.
Stojí za to, na mou věru.

Kapitán.

Chceš-li ale vědět, kdo má
pravdu, tedy slyš mne: Ten,
kdo jest láskou uchvácen,
šeptá chvějícíma rtoma:
»Moje dáma!« nikdy ale:
»Selka má!« A z toho zřít,

že zde také zaměnit
nelze těchto slov a dále,
že též selce asi s těží
jméno »dáma« přináleží.
Však co jest to?

Strážmistr.

Jakýs člověk

slézá tady s Rozinanty
vyhublé, zde, na rohu té
ulice a celým zjevem
podobá se Don Quijotu,
jehož smutná dobrodružství
líčí Miguel de Cervantes.

Kapitán.

Věru, zjev to přepodivný!

Strážmistr.

Pojďme, pane, neb čas kvapí.

Kapitán.

Nejprv dej má zavazadla
dopřít do bytu mého
a pak přijď mi zprávu dát.

(Odejdou.)

Výstup čtvrtý.

Don Mendo. Nuño.

Don Mendo.

Jak je bělouši?

Nuño.

Tak zrovna,
neboť nemůže se hnouti.

Don Mendo.

Nařídil jsi čeledínu,
aby provedl jej trochu?

Nuño.

Pěkná strava!

Don Mendo.

Nic tak zvíře
neobčerství, jako to!

Nuño.

Já bych obroku dal přednost.

Don Mendo.

Nařídil's, by odvázáli
chrtý?

Nuño.

Hm, to potěší je,
řezníka však asi sotva.

Don Mendo.

Dost již toho! Dej mi raděj
párátka a rukavice,
neboť odbila již třetí.

Nuño.

Jen aby se nikdo neptal
k čemu párátka!

Don Mendo.

Aj, kdo by
pochybovat jen si troufal,
že jsem bažanta dnes jedl,
tomu na důkaz, že lhář je,
dal bych něco ochutnati
zde i jinde kdekoliv.

Nuño.

Kdybys raděj mně dal, pane,
ochutnati něčeho, neb
jsem tvůj sluha.

Don Mendo.

Hloupé řeči!

Je to pravda, že dnes večer
vojsko přitrhlo sem do vsi?

Nuño.

Ano, pane.

Don Mendo.

Ubožáci
tito sedláci! Zas nová
starost o vojsko je čeká!

Nuño.

Větší ubožáci ti, jež
nečeká ta starost.

Don Mendo.

Koho
myslíš, Nuño?

Nuño.

Koho? Šlechtu!
Ty se tomu divíš, pane?
Aj, zda-li pak víš, proč nikdy
nedávají k šlechtě na byt
nikoho?

Don Mendo.

Ne, nevím! Proč?

Nuño.

Aby nezemřel tam hladu.

Don Mendo.

Věčný budiž mír a pokoj
duši mého zesnulého
otce, který zanechal mi
velký erb, jenž malován jest

zlatě v azurovém poli,
znak to rodu mého.

Nuño.

Kdyby
raděj byl zde trochu zlata
nechal, byl by skoro lépe
učinil.

Don Mendo.

Však mám-li pravdu
řici, tu mu věru nejsem
zavázán tak příliš díkem,
že mne šlechticem byl splodil.
Neboť sotva bych se býval
nechal splodit v lůně matky,
kdyby sebe víc se býval
namáhal, od nešlechtice.

Nuño.

Hm! To snad je těžko vědět!

Don Mendo.

Naopak! Toť velmi snadno.

Nuño

Kterak to?

Don Mendo,

Ty nemáš vskutku
tuchy o filosofii,
neznáš ani základu.

Nuño.

To je pravda. Od té doby
u tebe co stravuji se,
neměl jsem snad ani jednou
dobrý základ v žaludku.
Neb tvůj stůl je jak stůl Páně.
Člověk vždy má hlad, když vstává
od něho.

Don Mendo.

Ten nemínil jsem
základ. Věz však, že jsou děti
trestí toho, co kdy jedli
rodiče jich.

Nuño.

Můj ty Bože!
Tvoji předci taky jedli?
Zvyk ten nezdědil jsi po nich.

Don Mendo.

Pokrm vždy se proměňuje
v krev a maso. Proto právě,
kdyby otec můj byl jedl
cibuli, já byl bych cítil
její zápach a byl řekl:
Pane otče, nechte toho
býti! Nerad byl bych plodem
látek podobných!

Nuño.

Aj, na mou
věru, je to přece pravda.

Don Mendo.

Co?

Nuño.

Že ostrovtip se bystří
hladem.

Don Mendo.

Hlupče! Mám já hlad?

Nuño.

Inu, nezlob se, však jest-li
nemáš dosud hladu, moh' bys
míti ho, neb tři již dávno
odbily a žádná křída
na světě tak nevyčistí
skvrn, jak tvá a moje slina.

Don Mendo.

Je to důvod, proč bych já měl
míti hlad? Ať hlad si mají
nádenníci, nejsme všichni
stejni, šlechticové jísti
nemusí.

Nuño.

Oh! To by bylo
šlechticů!

Don Mendo.

Mlč mi již o tom!
Jsme tu v ulici, kde bydlí
Isabella.

Nuño.

Proč pak tedy,
když ji miluješ tak vroucně
a tak věrně, otce o ni
nepožádáš? Pak bys ty i
otec její jednou ranou
dosáhli, co vám teď schází:
Ty bys měl co jíst a on zas
vnuky své by šlechtici měl.

Don Mendo.

Nemluv mi tak, Nuño! Měl bych
pro peníze tak se snížit,
abych učinil svým tchánem
muže, který daně platí?

Nuño.

Já jen myslel, že by ještě
snesitelným bylo mít
tchánem muže, který platí.
Nehodláš-li se však ženit,
k čemu tolik zbytečného
křiku s touto láskou.

Don Mendo.

K smíchu!
Což je nutno, bych se ženil?
Což tu není ještě klášter
v Burgosu, kam bych ji dovez',
když bych nasýtil se lásky?
Teď však hled', zda uvidíš ji!

Nuño.

Já se bojím, aby mne tu
Pedro Crespo neviděl.

Don Mendo.

Nu a co by se ti stalo?!
Nic! Vždyť přece jsi můj sluha.
Čiň, co pán ti poroučí.

Nuño.

Jak pán poroučí! Ač nevím
podle stravy, že's mým pánem.

Don Mendo.

Stará píseň to všech sluhů.

Nuño.

Pane, pane! Přichystej si
zpropitné! Teď právě se svou
tetou v okně zjevila se!

Don Mendo.

Rci, že na východě nebes
ověčeno diamanty
slunce dnes i za večera
podruhé již vychází!

Výstup pátý.

Isabella. Inés. (Zjeví se v okně.) Ostatní.

Inés.

Dítě, pojd' sem přece k oknu,
můj ty Bože, pojd' přec, tady
nejlíp vojsko uvidíš, jak
táhne do vsi.

Isabella.

Nech mne, teto,
nežádej, bych přistoupila
k oknu, dokud je ten člověk
na ulici. Víš přec, jak mne
uráží jen viděti jej.

Inés.

Věru, je to tvrdohlavost,
s jakou se ti stále dvoří.

Isabella.

Šťastna proto právě nejsem.

Inés.

Nečiniš však, jak se zdá mi,
dobře, že tak vážně na to
pohlížíš.

Isabella.

A co mám činit?

Inés.

Zažertuj s ním.

Isabella.

Žertovati

s tím, Inés, co odporno mi?

Don Mendo. (Přistoupí k oknu.)

Aj, až po tu chvíli, slečno,
byl bych přísahal na čest svou
rytířskou, a ta mi svata,
že se dosud nerozdnilo.
Jakýž ale div, když druhý
den tu převelebně vzhází
s vaší krásy jitřenkou.

Isabella.

Již jsem vám to mnohokráte
řekla, pane, kterak marně

plýtváte tu něžností svých
citů, tropě dnem i nocí
blouznivé ty výstřednosti
v domě mém i na ulici.

Don Mendo.

Bože! Kdyby krásné ženy
věděly, jak krásnými je
činí hněv a ukrutnosti
vzplanutí, ó jistě že by
místo líčidla jen hněvu
užívaly. Jak jste krásná!
O jen dále! Mluvte, mluvte
příkřeji a ukrutněji!

Isabella.

Je-li vám to málo, pane,
co jsem řekla, pak snad jiný
způsob pomůže. Pojď, Inés,
odstup od okna a zavři
před ním. (Odejde.)

Inés.

Rytíři můj bludný,
jenž se vždy tak dobrodružně
vrháte v podobné boje,
ač z nich sotva někdy jako
vítěz vyjdete, — buď Amor
s vámi! (Odejde.)

Don Mendo.

Inés! Krásné ženy
jednají vždy podle svého.
Nuño!

Nuño.

Věru k neštěstí jen
nuzáci jsou stvoření.

Výstup šestý.

Pedro Crespo. Na to Juan. Ostatní.

Crespo. (Stranou.)

Ještě jsem snad ani jednou
nevkročil sem do ulice,
abych toho panáka zde
obcházeti neviděl.

Nuño. (Stranou k pánovi.)

Hrome! Tu je Pedro Crespo.
Pojďme rychle druhou stranou,
sedlák ten je čertův chlap!

(Do cesty vstoupí jim Juan.)

Juan (Stranou.)

Kdykoliv jen přes práh vyjdu,
vždy mi strašidlo to tady
v klobouku a rukavicích
stojí před vraty.

Nuño. (Stranou k pánovi.)
Ó běda,

tu jest zase jeho syn.

Don Mendo.
Neměj strach a netrať mysli!

Crespo. (Stranou.)
Aj, tu přichází náš Juan.

Juan. (Stranou.)
Hle, zde přichází můj otec.

Don Mendo. (Stranou k Nuňovi.)
Vzmuž se přece! (Ku Crespovi.) Bůh buď
s vámi,

Pedro Crespo!

Crespo.
Bůh buď s vámi!

(Don Mendo a Nuño odejdou.)

Výstup sedmý.

Pedro Crespo. Juan.

Crespo. (Stranou.)

Ten se stává dotěravým.

Mě se zdá, že budu musít
dát mu řádné naučení.

Juan. (Stranou.)

My se spolu jednou chytneť.

(Ku Crespovi.) Odkud přicházíš, můj otče?

Crespo.

Od mlatu. Hned před večerem .

odešel jsem podívat se

do polí. O jaká rozkoš

zřítí mohutné ty stohy

snopů, které z daleka se

vrchům zlata podobají

a to zlata nejčistšího

rázu, od něhož se nebe

jasně odráží. Teď právě

převívají. Vánek jemně

dýchá v těžké zrní z lopat

vržené a stranou plevy

odnáší. Tak vždy a všude

malicherné místo činí

velkému. Ó, by jen Bůh dal,

abych šťastně do stodol je

dostal, dřív, než divoký mi

děšť je zničí, nebo vítr

rozmetá. . . . A kde's byl ty?

Juan.

Nevím, jak bych měl to říci,

bych tě nepohněval, otče.

Hrál jsem v míč — dvě hry a obě prohrál jsem.

Crespo.

Nu dobrá, jen když zaplatil jsi také obě.

Juan.

Nezaplatil, nemělo jsem ni haléře a proto právě přišel jsem tě prosit, otče . . .

Crespo.

Poslyš dřív, než budeš mluvit dále : Dvojího se varuj ! Neslibuj, co nevíš jistě, že ti možno také splnit, nehraj o víc, než co vskutku v kapse máš, bys na penězích tratě, na cti netratil.

Juan.

Důstojná to rada tebe a že vděčen jsem ti za ni, navzájem hned posloužím ti jinou : Nikdy neodbyvej radou ty, kdo pro peníze přišli.

Crespo.

Dobře jsi mne odbyl.

(Odejdou.)

Proměna.

Před domem Pedra Crespa.

Výstup osmý.

Crespo. Juan. Strážmistr.

Strážmistr.

Patří tento statek, pane, Pedru Crespovi ?

Crespo.

Co, pane, přivádí vás k němu ?

Strážmistr.

Rozkaz

doprovést sem zavazadla Don Alvara, kapitána setniny, jež odpoledne přibyla do Zalameje.

Crespo.

Díky, to mi stačí, pane,
neboť k tomu jsou mé statky,
aby Bohu sloužily a
králi v jeho důstojnících.
Zatím, než se upraví mu
příbytek, sem jeho věci
dopravte a požádejte
jej mým jménem, aby přišel
kdy mu libo. Jsem mu k službám.

Strážmistr.

Nedá na se čekat dlouho.

(Odejde.)

Výstup devátý.

Crespo. Juan.

Juan.

Otče, ty jsi přec tak bohat,
což pak budeš věčně snášet
tyto strasti?

Crespo.

Co mám činit?
Kterak se jich zbavit?

Juan.

Snadno!

Kup si diplom šlechtický.

Crespo.

Pro Boha! Rci přece, hochu,
což pak neví celý svět, že
čistého jsem sice rodu,
že však přec jen sedlák jsem?
Nuž a koupím-li si diplom
šlechtický, co jest mi platen,
nekoupím-li jiné krve?
Řekne někdo pak, že lepším
jsem, než byl jsem dříve? K smíchu!
Viš, co by pak řekli? Šlechtic
za šest tisíc realů.
To jsou peníze, ne čest,
neboť cti nám nelze koupit.
Chceš-li, dám ti malý příklad,
třeba byl ti drsným trochu:
Kdosi tisíc let má holou
hlavu, po tisíci letech
vlásenku si koupí. Myslíš,
že pak někdo bude věřit,
že již holohlavým není?
Nikoliv! Však každý řekne:
Hle, ten vlásenku má pěknou!
A co z toho plyne? Třeba

holou svoji hlavu zakryl,
přec jen každý ví, že holou
hlavu má.

Juan.

Však aspoň ujde
posměchu a čině vše, co
může, chrání hlavu svoji
před větrem a útrapami
slunečního vedra.

Crespo.

Jdi mi
s padělanou ctí, já bez ní
také dovedu být živ.
Sedlákem-li byl můj otec
i můj děd, můj syn jím také
může být. Jdi, zavolej mi
sestru sem.

Juan.

Zde přichází.

Výstup desátý.

Isabella. Inés. Crespo. Juan.

Crespo.

Dcero má, náš král a pán,
jehož nebe dlouhá léta

zachovejž, do Lissabonu
táhne, korunu by sobě
na skrání posadil, neb jemu
právem náleží. A proto
všecky voje ve zbrani se
daly na pochod, ba i náš
starý, udatný pluk z Flander
vytrhl do Kastilie.
Sám Don Lopé je mu v čele,
Mars ten španělský, jak zvou jej
všichni. Také do našeho
domu přijde mužstvo pluku
a tu bude lépe, když tě
nespatří, mé dítě. Proto
raděj do podkrovní jizby
uchyl se, kde já jsem bydlel.

Isabella.

O to tebe prosit, otče
právě přišla jsem. Vím dobře,
že bych, dole zůstanouc, jen
jalové a prázdné řeči
poslouchati musila. My
s tetou rády zůstaneme
nahore a nikdo, ani
samo slunce nezví, kde jsme
ukryty.

Crespo.

Nuž jděte s Bohem.
Ty však, synu, zůstaň dole,
abys hosty přivítal.
Já se zatím poohlédnu
po vsi, abych koupil, čeho
třeba bude k pohostění.

(Odejde.)

Isabella.

Pojďme, Inés.

Inés.

Pojď, má drahá.
Mně však zdá se pošetilým
hlídat děvče, které samo
sobě nechce strážcem být.

(Odejdou obě.)

Výstup jedenáctý.

Kapitán. Strážmistr. Juan.

Strážmistr.

Jsme na místě, zde cíl nám stanout káže.

Kapitán.

To jest můj byt? Dej tedy z hlavní stráže
mé věci přinést sem.

Strážmistr.

Tak hned se stane,
dřív na mušku však ji si vezmu, pane.

(Odejde.)

Juan.

Aj, buďte, pane, vítán v našem domě!
Toť vzácné štěstí pro otce i pro mě,
že tato chata venkovská a prostá
tak vznešeného přijetí smí hosta.
(Stranou.) Jak rozkošně se vyjímá v té zbroji,
být vojínem již pro ni za to stojí!

Kapitán.

Vás viděti mně činí potěšení.

Juan.

Kéž pro vás příčiny tu k stesku není.
Jeť duše mého otce přáním jata,
by palácem dnes byla jeho chata.
Šel právě, čeho třeba, opatřit,
by pohostil vás. Teď však ve váš byt
jdu podívat se, je-li, jak se sluší,
vše v pořádku.

Kapitán.

O díky, celou duší
jsem zavázán vám za tu pozornost.

Juan.

O prosím, raďte poroučet, jste host.

(Odejde.)

Výstup dvanáctý.

Strážmistr. Kapitán.

Nu jakž, zda viděl jsi tu krasavici?

Strážmistr.

Bůh je můj svědek, stydím se to říci.
Ač každý kout jsem prolez', ba i sklepy,
nic neviděl jsem a přec nejsem slepý!

Kapitán.

To dojista ji skryl ten sedlák někam.

Strážmistr.

Ba skryl! Když viděl jsem, že marně čekám,
tu jedné z kuchyně jsem chyt' se víly
a z té jsem vytáhl po malé chvíli,
že otec, jenž se bál o ctnost své dcery,
ji zavřel do podkroví v pokoj šerý!

Kapitán.

Ten sedlák zdá se mi být domýšlivým.
Aj, na mou čest, té zpupnosti se divím,
Jsem jist, že byl bych s duší zcela chladnou
tu krásku spatřiv neznámou a vlnadnou,
šel dále svoji cestou. Ale nyní,
že skrývá ji, to zvědavým mne činí,
to dráždí mne. Chci zřít' ji.

Strážmistr.

Věru snadně
se řekne to, jak ale nenápadně
se dostat k ní. Neb jinak podezření
v něm probudíme.

Kapitán.

Jiné cesty není,
než lstí tam vniknouti.

Strážmistr.

A nebude-li
stát její půvab za ten podnik smělý,
co na tom? Nám to neuškodí právě
a jí to bude sloužit jenom k slávě.

Kapitán.

Mám šťastný nápad, slyš!

Strážmistr.

Jsem zvědav. Nuže?

Kapitán.

Ty v běh se dej...

(Spatří Rebolleda, jenž se blíží.)

Však ne! Viz toho muže,
jenž kráčí sem, toť chlapík dokonalý,
ten nade všechny v šibalství je znalý,
ten hodí se mi k provedení plánu.

Vystup třináctý.

Rebolledo. Chispa. Ostatní.

Rebolledo (K Chispě).

Zde přiblížím se k panu kapitánu
a zkusím, mám-li přece trochu štěstí.

Chispa.

Jen rozumně si veď a netluč pěstí,
kde klepati máš. Nezkoušej své síly
ve prázdném tlachu.

Rebolledo.

Půjč mi na tu chvíli
svůj rozum.

Chispa.

Nu, snad věděl by si rady.

Rebolledo.

Buď zticha již a počkej na mne tady.

(Blíží se ke kapitánu.)

Jdu s prosbou pane.

Kapitán.

Aj, co v moci mojí,
to všechno s ochotou ti k službám stojí,
neb v pravdě mám tě rád pro vtip tvůj zdravý
a přímé jednání.

Strážmistr.

Toť vojín pravý!

Kapitán.

Mluv, čeho žádáš?

Rebolledo.

Osud, pane, vztekle
mi šlape na paty. Až na groš v pekle
jsou peníze mé. Prohrál jsem je v krátku,
na jeden hod, ba ani na oprátku
mi nezbylo. A proto ponížně
jsem přišel prosit, bych ve vašem jméně
a s vaším svolením...

Kapitán.

Nu mluv jen směle!

Rebolledo.

Šel uspořádat ve vsi pro přátele
a známé hru. Neb rád bych v krátkém čase,
jak prohrál jsem, vše nazpět dostal zase.
O prosím, dovolte, ať se tak stane.
Jsem poctivec a držím na čest, pane!

Kapitán.

Nic víc? V tom lze ti vyhověti lehce.
Že nás dojista ti nikdo škodit nechce!

Chispa. (Stranou.)

Hm, nezdá se, že má s ním práci velkou,
snad budu dnes již paní ředitelkou.

Rebolledo.

Vy svolil jste, jak, neslyšel jsem špatně?
To ihned rozhlásím.

Kapitán.

Stůj! Nač tak chvatně!

Chci, abys mne též na okamžik slyšel,
neb velmi rád bych čemus na kloub přišel.

Rebolledo.

O rychle rcete jen, co, pane, chcete,
neb tím se dříve k cíli dostanete,
čím dříve zjevíte mi svoje přání.

Kapitán.

Slyš, rád bych vešel jako z nenadání
do jizby, která v domě tomto šedém
se tají v podkroví. Kdos před pohledem
všech zvědavých tam skrývá se, jak stále
mi cosi praví.

Rebolledo.

Rozumím, jen dále!

Kapitán.

Chci viděti ho! Předstírejme hádku...
Ty, jak bys prchal v úzkosti a zmatku

vraz do domu a vzhůru do podkroví
běž po schodech. Já, vzbouřen tvými slovy,
ti v patách, tasím, ty pak, vše to vida,
se opřeš o dvěře, za nimiž hlídá
pán domu tu, již hledám, padneš na ně
a vylomíš je.

Rebolledo.

Dobře, odhodlaně

vše vykonáme.

Chispa.

Jde to jaksi hladce!

Pan kapitán se tváří příliš sladce.

Rebolledo (Křičí).

A to je spravedlnost? Kýho ďábla!

A potom chcete, aby neochábla

k vám naše láska? Fi! To spíše rváči

a zloději a bídni utrhači

zde najdou zastání. Když něco chcete,

to jsme vám vhod, však jinak odkopnete

nás jako psy. Fi! Hanba pane!

Chispa. (Stranou.)

Běda,

ten divoch nikdy pozor na řeč nedá.

Kapitán.

Mlé, padouchu!

Rebolledo.

Aj, když se po mně šlape,
snad mlčet mám?

Kapitán.

Mlč, pravím, drzý chlape!

Rebolledo.

Jen proto, pane, že jste kapitánem,
chci mlčeti. Však kdybych svým byl pánem,
pak bych vám okázal.

Kapitán. (Sahaje po meči.)

A co bys činil?

Chispa.

Ó zadržte!

Rebolledo.

Pak bych se sotva špinil
tak dlouho s vámi!

Kapitán. (Tasí.)

Tebe nezabiti,
oh, bídným zbabělcem bych musil býti!

Rebolledo.

Jen úcta, pane, k důstojenství nutí
mne k útěku, ne vy!

Kapitán.

Já pomohu ti,
že budeš stát!

Chispa.

O pane!

Strážmistr.

Odpusťte mu,

byl podrážděn!

Chispa.

Ach, teď je konec všemu!

(Kapitán odběhne za utíkajícím Rebolledem, strážmistr za kapitánem.)

(Vystoupí Juan s mečem, po něm Pedro Crespo.)

Výstup čtrnáctý.

Juan. Crespo. Chispa.

Juan.

Co se tu stalo?

Crespo.

Co se to zde děje?

Juan.

Nu mluvte, mluvte!

Chispa.

Drazí páni, zle je!

Ach Bože, kapitán měl tady hádku
a tasil na vojáka, který v statku
zde chtěl se skrýt, on na schody však vrhl
se za ním.

Crespo.
Toť dnes divoký se strhl
nám přival nad hlavami.

Chispa.
Páni drazí,
jen pomozte, dřív, než mu hlavu srazí.
Ó rychle za ním!

Juan. (Stranou.)
Těžko skrývat ženy!
Hle, sestra s tetou již jsou vyzrazeny.
(Všichni odejdou.)

Proměna.
Podkrovní jizba v domě Crespově.

Výstup patnáctý.
Rebolledo prchaje vrazí do světnice. Isabella.
Inés. Později: Kapitán. Strážmistr.

Rebolledo.
Vzácné dámy, stíhanému
chrám vždy útočištěm býval.
Dovolte, by mně byl také
útočištěm tento chrámek
Amorův.

Isabella.
Ó rcete, před kým
prcháte?

Inés.
Můj Bože, jaký
osud stihl vás, že k nám se
utíkáte?

Isabella.
Mluvte přece!
Rcete, kdo vás stíhá, pane?
(Vstoupí kapitán a strážmistr.)

Kapitán.
Já to jsem a zabít musím
toho padoucha, jak Bůh je
nade mnou.

Isabella.
Ó zadržte, můj
pane, zadržte již proto,
že se ke mně utíká.
Neboť muži, jako vy jste,
ženám úctu prokazují,
třeba nebyly nic více,
než jen tolik, že jsou ženy.
Zadržte, snad vám, jenž jste, kdo
jste, má slova stačí!

Kapitán.
Věru,
nic jej před mým hněvem spasit
nemohlo, než vaše krása.

Pro ni daruji mu život.
Hledte však, ó jak to smutné,
že ve chvíli té, kdy vraždu
spáchat jste mi zabránila,
sama spáchala jste vraždu!

Isabella.
Vzácný pane, jsme-li díkem
zavázány vám, za vaši
šlechtnost, ó nečiňte si
posměchu z nás. Prosím pusťte
na svobodu toho muže,
nehleďte však, ó prosím,
na mně viny v tom, zač jsem vám
vzdala dík.

Kapitán.
O nejen vaše
krása jest tak svrchovaně
dokonalá, však i vaše
duše. Při vás s důvtipem si
krása svazek přísahaly.

Výstup šestnáctý.

Crespo a Juan s obnaženými meči. Chispa.

Ostatní.

Crespo.
Aj, co jest to, kapitáne?
Měl jsem strach, že naleznu vás

vraždícího a tu zatím
nalézám vás . . .

Isabella. (Stranou.)
Můj ty Bože!

Crespo.
Při poklonách! V skutku, to jest
šlechtnost, že umíte tak
rychle krotiti svůj hněv.

Kapitán.
Kdo se, pane, s povinnostmi
narodil, ten nesmí nikdy
otálet, též plniti je.
A já pouze z úcty k této
dámě potlačil svůj hněv.

Crespo.
Isabella jest má dcera,
dívka venkovská, však nikdy
dáma, pane.

Juan. (Stranou.)
Ať mne ďábel,
nebylo-li toto všechno
nastrojeno, aby mohl
vniknout sem. A to mne dráždí,
myslí-li si, že se dáme
ošálit. (Nahlas.) Hm, věru, pane

kapitáne, moh' jste vidět,
kdybyste byl právě chtěl,
kterak otec můj se stará,
by vás pohostil a nikdy
neměl jste tak bezohledně
pohanět jej!

Crespo.

Kdo se tebe
chlapče prosil, abys také
do toho se pletl? Jaká
pohana? Když tento muž jej
urazil, zda neměl by ho
stíhat? Moje dcera, pane,
vděčna jest vám za to, že jste
odpustil mu z úcty k ní,
já pak, že jste měl k ní úctu.

Kapitán.

Jasno přec, že nebylo zde
jiné příčiny. Však vy si
raďte lépe pozor dát, co
mluvíte.

Juan.

Já dobře, pane,
vím, co mluvím.

Crespo.

Z ticha, pravím!

Kapitán.

Pouze proto, že jste, pane,
přítomen, to drzé klouče
nechci trestati.

Crespo.

Dovolte mi,

kapitáne, svého syna
mohu sice potrestati
já, vy ale nikoliv.

Juan.

Já bych také sotva dal se
od jiného trestat, leda
od otce.

Kapitán.

A co byste chtěl
počít?

Juan.

Život nasadil bych,
kde se jedná o mou čest!

Kapitán.

Rád bych věděl, jakou čest má
sedlák?!

Juan.

Takovou, co vy!

Kdyby sedláků nebylo,
nebylo by kapitánů!

Kapitán.
Při sám Bůh, to mohl by jen
bídák snést.

Crespo.
Jsem já zde dosud,
stůjte pane! (Oba tasí.)

Rebolledo.
Na mou duši,
Chispo, z toho bude mela!

Chispa. (Volá.)
Hola, stráže na pomoc!

Rebolledo. (Stranou.)
Běda, oči v hrst! (Na hlas.) Don Lope!

Výstup sedmnáctý.
Don Lope v nádherné uniformě.
Vojáci. Tambor. Ostatní.

Don Lope.
Co to jest? Co se zde děje?
Sotva že jsme dorazili
sem, již mám být svědkem rvačky?

Kapitán. (Stranou.)
U všech všudy! Trochu v nečas
přišel mi Don Lope sem!

Crespo. (Stranou.)
Dáble! Málem by se byl ten
divoch sepral se všemi.

Don Lope.
Co se tady stalo, ptám se?
Mluvte, nebo Bůh můj svědek,
dám vás všechny, jak jste tady,
vypráskati ze dveří.
Ne dost na tom, že až téměř
na půdu se belhat musím
s nohou bolavou, již aby
čerti vzali, nemám snad již
ani zvědět co se tu
stalo?!

Crespo.
Vše to, pane, ani
za řeč nestojí.

Don Lope.
Chci vědět
pravdu, slyšíte? Nuž rychle!

Kapitán.
Bydlím v tomto domě, jeden
z vojáků...

Don Lope.
Jen rychle!

Kapitán.

Zavdal
příčinu, že meč jsem tasil
naň. On na útěk se dal a
v této jizbě chtěl se skrýti
Já ho dostihl a zde jsem
našel obě tyto ženy.
A tu otec jich a bratr,
či kdo jsou! v tom nacházejí
urážku, že překročil jsem
tento práh.

Don Lope.

Pak tedy v pravý
čas jsem přišel. Všem má býti
učiněno za dost. Mluvte,
kdo byl onen voják, který
kapitána donutil, že
tasil?

Rebolledo. (Stranou.)

Ah! Ted' odnést mám to
za všechny?

Isabella.

Ten muž zde, pane,
totě on, jenž u nás hledal
ochranu.

Don Lope.

Ten muž zde? Dobrá!
Dvakrát na houpačku s ním!

Rebolledo.

Na houpačku, se mnou, pane?

Don Lope.

Na houpačku, ano!

Rebolledo.

Na to
nejsem, pane, zvyklý!

Chispa. (Stranou.)

Můj ty
Bože, ti mi ho tam zvedou!

Kapitán. (K Rebolledovi.)

Rebolledo, pro Bůh, ani
slova! Já již přičiním se,
abys vyvázl!

Rebolledo. (Ke kapitánu.)

Jak, pane?

Já že mlčet mám a raděj
ruce na zad dát si svázat,
jako špatný chlap? To nechci!
(Nahlas.) Kapitán mi poručil tak,
abych hádku předstíral, by
příležitost měl sem vejít.

Crespo.

Nuž, zde vidíte, kdo z nás byl
v právu.

Don Lope.

Nebyli jste ale
v právu uvést v nebezpečí
celou ves ... He, hola, pozor
tambore! Ať všechno vojsko
shromáždí se v hlavní stráži,
pod pokutou smrti pak ať
jediný se neodváží
vyjít A teď, by také
mezi vámi bylo všechno
vyrovnáno, vy abyste
v dluhu nezůstal a vám by
zadost učiněno bylo
oběma: byt jiný sobě
hledejte, neb tady hodlám
zůstat já a na tak dlouho,
pokud na pochod se nedám
do Guadalupy, kde mešká
Jeho Milost král.

Kapitán.

Váš rozkaz
je mi svatým.
(Odejde, s ním vojáci a Chispa.)

Crespo.

Odejděte!

(Isabella, Inés a Juan odejdou.)

Výstup osmnáctý.

Crespo. Don Lope.

Crespo.

Tisíceré díky, pane,
za tu laskavost, že jste mne
před záhubou zachránil.

Don Lope.

Co jste pravil? Před záhubou?

Crespo.

Ano, ježto bych byl zabil
onoho, kdo urazil mne.

Don Lope.

U všech všudy, nevíte snad,
že on kapitánem jest?

Crespo.

U všech všudy, vím, a třeba
generálem byl, já bych ho
zabil, kdyby sáh' mi na čest!

Don Lope.

A kdo by se opovážil
nejnižšímu z mého vojska

zkřivit jen vlas na oděvu,
toho na místě bych kázal
pověsiti, na mou duši!

Crespo.

A kdo by se opovážil
vzít mi jenom atom cti mé,
toho, na mou duši, sám bych
pověsil.

Don Lope.

Aj, zda-li víte,
že jste povinen, již jako
ten, kdo jste, tu újmu snášet?

Crespo.

Na mém jmění! Nikdy ale
na své cti! Mé jmění i můj
život patří králi, čest má,
ta jest majetkem mé duše
a má duše patří Bohu!

Don Lope.

Kýho ďábla! Mně se zdá, že
máte pravdu.

Crespo.

Kýho ďábla,
mám, neb pravdu měl jsem vždycky!

Don Lope.

Jsem již zemdlen a má noha,
již sám čert mi dal, má klidu
potřebí.

Crespo.

A kdo vám brání,
byste nedopřál jí klidu?
Mně zas čert dal jednu starou
postel a ta je vám k službám!

Don Lope.

A dal vám ji ustlanou?

Crespo.

Ano!

Don Lope.

Pak ji odestelem,
neboť jsem již, na mou věru,
řádně ospalý.

Crespo.

Tak tedy,
na mou věru, jděte spat!

Don Lope. (Stranou.)

Tvrdošíjný je ten sedlák!
Zaklíná se jako já!

Crespo. (Stranou.)

Svéhlavý je ten Don Lope.
S tím se sotva shodneme!

Jednání druhé.

Ulice.

Výstup první.

Don Mendo. Nuño.

Don Mendo.

Kdo ti to vše vypravoval?

Nuño.

Kdož pak jiný, než-li její
služka Ginesa.

Don Mendo.

Pak tedy
kapitán po oné hádce,
kterou vyvolal, — ať již to
pravda jest, či klep jen pouhý, —
k Isabelle prudkou láskou
zahořel?!

Nuño.

A jakou! On se
doma ani neohřeje,
jak my u tebe. Den celý
nehne se jí ode prahu.
Každou chvíli poselství má
nějaké a každou chvíli
z domu do domu tam běhá
chlap jakýsi, voják, jeho
důvěrník.

Don Mendo.

O zadrž, Nuño!

To jest příliš mnoho jedu,
než aby ho duše mohla
snést najednou.

Nuño.

A zvláště
prázdný žaludek když nemá
síly, aby odpor kladl.

Don Mendo.

Nuño, mluv se mnou přec chvíli
vážně!

Nuño.

Kéž by Bůh dal, by to
všecko bylo pouhý žert!

Don Mendo.
Nu a kterak ona k němu
chová se?

Nuño.
Tak, jako k tobě.
Neboť Isabella, tato
božská vznešenost a krása,
nedá zatemnit své nebe
výparem té bídné země!

Don Mendo.
Bůh ti račiž dát vše dobré!
(Udeří Nuña do tváře.)

Nuño.
Kéž by tobě dáti ráčil
věčné zubů bolení!
Vždyť's mi vyrazil dva zuby!
Ale dobře tak, neb nejsou
k ničemu. Nic nepracují,
aniž nesou prospěch . . . Hrome!
Kapitán!

Don Mendo.
Aj, Bůh můj svědek,
kdyby o čest Isabelly
nešlo, zabil bych ho.

Nuño. (Stranou.)
Řekni,
kdyby nešlo o tvou hlavu.

Don Mendo.
Vyslechnem ho z úkrytu. Pojd'
Nuño sem na tuhle stranu.

Výstup druhý.

Kapitán. Strážmistr. Rebolledo. — Don
Mendo a Nuño, ukryti.

Kapitán.
Oh ten žár, to utrpení,
ne, to není více láska,
to jest vášeň, šílenství!

Rebolledo.
Kéž byste byl nikdy, pane,
nespatřil té dívky, jež vám
způsobila tolik hoře.

Kapitán.
Co ti řekla její služka?

Rebolledo.
Jak, vy nevíte to dosud?

Don Mendo. (Stranou k Nuňovi.)

Nuže, staň se! Noc již temné
stíny svoje rozestírá.

Nuňo, jdi! Než rozhodnu se,
co by lépe činit bylo,
přines moje zbraně.

Nuňo.

Zbraně?

Jaké zbraně? Vždyť pak nemáš
jiných, než-li ony, které
nad vraty jsou vytesány.

Don Mendo.

Jdi jen, však se něco najde
ve zbrojnici.

Nuňo.

Tedy pojdme,
dříve, než nás tady spatří.

(Odejdou.)

Výstup třetí.

Kapitán. Strážmistr. Rebolledo.

Kapitán.

Jest to možno, aby prosté
děvče vesnické tak hrdý

odpor kladlo, že ni slůvka
jediného nemá pro mne
k odpovědi?

Strážmistr.

Tyto ženy

málo stojí o muže vám
rovné. Kdyby sedlák se jí
dvořil, snáz by došel cíle.
Myslím ale, že váš nárek
není na čase. Když zítra
máte odejít, jak žádat
můžete, by tato žena
jedním dnem vás vyslyšela.

Kapitán.

Jedním dnem na nebi slunce
vychází i zapadá.
Jedním dnem říš rozpadne se.
Skála jedním dnem je stavbou.
Jedním dnem je rozhodnuta
bitva k vítězství, či hanbě.
Može jedním dnem se vzbouří
a zas utiší a člověk,
tento ducha pán i světa,
jedním dnem tu jest a není!
Proč by nemohla má láska
jedním dnem mít zář i temno,
pád i slávu, jako říše,

ples i smutek, jak poušť skalní,
klid i bouři, jako moře,
zmar i vítězství, jak bitva,
smrt i život, jako člověk?
A když jediný den stačil,
by mne nicotným tak mohla
učiniti, proč, ó proč by
jediný den stačit neměl,
by mne šťastným učinila?
Což je třeba více času
k oblažení člověka, než
k jeho zhoubě?

Strážmistr.

Jedenkrát jen
spatřil jste ji, pane, a již
takto šlíte?

Kapitán.

A co se
mělo státi víc, když jsem ji
spatřil, než, že jsem ji spatřil?
Odvanutá jiskra náhle
v moře plamenů se vznítí,
propast hluboká se náhle
v sopku změní, z mraků blesky
náhle vyšlehnou a bijí
do všeho, co jest jim v cestě,

dělo smrt i hrůzu náhle
chrčí. Jaký div, že také
láska, tento čtyřikráte
mocnější a divočejší
plamen, náhle, netušeně
vznítí se a že se šíří
žhřeje a usmrcuje?

Strážmistr.

Nepravil jste sám, že selské
dívky nikdy nejsou krásné?

Kapitán.

Ano, právě tato víra
zabila mne, neboť ten, kdo
ví, že vstříc jde nebezpečí
je též připraven se bránit.
Kdo však s jistotou jde k cíli,
tomu větší nebezpečí
hrozí, stihne-li ho jaké
neštěstí, již proto, že ho
netušeně stihlo. Selskou
dívku naléztí jsem doufal.
Když však vtělené jsem božství
nalezl, zda neměl jsem být
zdrcen vlastním bludem svým?
Ó co živ, já vznešenější
nežel krásy! . . . Rebolledo,

mluv, co činit, bych ji ještě jednou spatřil!

Rebolledo.

V naší četě máme vojáka, jenž zpívá jako slavík a má Chispa, nyní paní direktorka, toť je hvězda mezi všemi zpěváky. Pod jejím oknem malá švanda s hudbou, pane, to by bylo něco, ta by pomohla, že byste mohl vidět ji i mluvit s ní.

Kapitán.

Hm, Don Lope spí tu v domě, nerad bych ho budil.

Rebolledo.

K smíchu!

Kdypak spí ten se svou nohou? Ostatně by vina stihla nás, ne vás, a kdo vás pozná v zakuklení?

Kapitán.

Jsou tu sice jiné ještě obtíže, však

co mi po nich! Této noci zde se všichni sejdem, nechť však tajno zůstane, že já to poručil. Oh, Isabello, jakých muk jsi příčinou!

(Kapitán a strážmistr odejdou.)

Výstup čtvrtý.

Chispa. Rebolledo.

Chispa. (Za scénou.)

Hola, stůj!

Rebolledo.

Aj, co je, Chispo?

Chispa.

Jeden ubožák si odtud odnes' prouhu v tváři.

Rebolledo.

Z hádky?

Co se stalo?

Chispa.

Chtěl mne okrást.

Přes půl druhé hodiny již hrál, však platit nechtěl. Házet

kostky a já stále pozor
dávat musila, zda padne
sudá nebo lichá. Tu jsem
ve zlosti mu jednu dala.

(Vytasí dýku.)

Pojďme zatím, než mu dají
obvazek, na hlavní stráž.
Tam ti teprv složím účet.

Rebolledo.

Ty jsi plna hněvu, právě
když já chuť mám býti vesel.

Chispa.

Aj, což na tom! Je-li v plánu
kratochvíl, zde k službám jsou mé
kastaněty. Má se zpívat?

Rebolledo.

Chystáme, jen co se setmí,
něco notně veselého.
Teď však pojd' a nezdržuj se,
ať jsme již na hlavní stráži.

Chispa.

Nuž tak pojd', ať na světě je
věčná pověst zachována:

Chispa že je direktorkou!

(Odejdou.)

Proměna.

Jižba v domě Crespově s vyhlídkou a širokým, otevřeným
výchozem do zahrady. Okno po straně.

Výstup pátý.

Don Lope. Crespo.

Crespo. (Za scénou.)

Stůl pro Dona Lope venku
připravte na čerstvém vzduchu.

(Vstoupí.) Zde jest příjemněji, pane,
zde vám bude lépe chutnat.

Nyní v srpnu není věru
jiné náhrady za denní
vedro, než ten noční chládek.

Don Lope.

Aj, toť roztomilý koutek!

Crespo.

Kousek zahrady, mé dceři
slouží k zábavě. Oh, prosím,
posadte se. Zde jen vánek
hraje v měkkých listech stromů,
vzbouzeje v nich tisícové
melodie za průvodu
potůčku, té operlené
loutny stříbrné; neb jeho

strunami na zlaté půdě
pouze křemeny jsou bílé.
Promiňte, že není zpěvu,
ani pěvců zde k té hudbě.
Mými pěvci jsou jen ptáci,
těm však za noci se nechce
do zpěvu a nutit nelze
jich. Ó, prosím, posadte se
přec a zapomeňte na své
bolesti.

Don Lope.

To půjde ztěžka.
Na svou nohu, co živ budu
sotva někdy zapomenou.
Pomoz Bůh!

Crespo.

Bůh pomoz, amen!

Don Lope.

Nebesa mi račte svatou
trpělivost propůjčiti!
Sedněte si, Crespo.

Crespo.

Díky,
mohu státi.

Don Lope.

Sedněte si!

Crespo.

Nu, když račte dovoliti,
poslechnu, ač byste mohl
odepřít mi tuto čest!
(Sedne.)

Don Lope.

Víte-liž, nač jsem teď myslil?
Na to, že vás prudkost vaše
připravila včera zcela
o vládu nad sebou samým.

Crespo.

Ó, mne nic nemůže, pane,
o vládu nad sebou samým
připravit.

Don Lope.

Přec! Neboť včera
sedl jste si, aniž jsem byl
pobídl vás, o své vůli
a to hned na první místo!

Crespo.

Proto jen, že jste mne včera
nepobídl; dnes však, že jste
učinil tak, chtěl jsem raděj

postát, ježto vždy jsem k tomu
zdvořilým, kdo jest jím ke mně.

Don Lope.

Včera byl jste samá kletba,
přísaha a zaklínání,
dnes však mírný jste a plný
ochoty a laskavosti.

Crespo.

Odpovídám, pane, vždycky
způsobem a tonem, jakým
bývám osloven. Když vy jste
včera mluvil tak, já musil
podobně vám odpovídat,
otázka by s odpovědí
byla v souhlasu; a tak jsem
navykl si proklínati
s těmi, kteří proklínají
a zas modliti se s těmi,
kdo se modlí, vždy pak s každým
společně vše cítím a to
tak, že včera celé noci
nespal jsem, na vaši bolest
v noze vzpomínaje. Když pak
ráno vstal jsem, bolely mne
nohy obě. Nevěděl jsem,
která bolí vás, zda pravá

nebo levá, proto obě
bolely. Ó pro Bůh rcete,
která jest to, abych neměl
bolest v obou.

Don Lope.

Zda-liž nemám

práva sobě stěžovati,
když již třicet dlouhých let se
mořím ve Flandrech ve službách
válečných, za léta v slunce
úpalu a v zimě v sněhu,
bez jediné chvíle klidu,
aniž vím, co hodina jest
bez bolesti.

Crespo.

Bůh vám račiž
trpělivost dáti!

Don Lope.

K čemu?

Nežádám jí sobě.

Crespo.

Nuže

nerač vám ji dáti.

Don Lope.

Co je

platna mi, když tisíc ďáblů

do pekel mne neodnese
hned i s nohou!

Crespo.

Amen! Když tak

neučiní, pak jen proto,
že se štítí dobrých skutků

Don Lope.

Jesu Kriste, Jesu Kriste!

Crespo.

S vámi buď i se mnou!

Don Lope.

Bože

nebeský, já umru!

Crespo.

Bože

nebeský, mně je vás líto!

Výstup šestý.

Juan, přináší stůl. Don Lope. Crespo.

Juan.

Zde jest stůl, můj otče.

Don Lope.

Jak?

Což mi moji lidé ani
posloužit sem nepřijdou?

Crespo.

Promiňte mi, pane, sám jsem
řekl jim, by nechodili
a všech služeb v domě mém by
zanechali, neboť doufám,
dlky Bohu, že jich u nás
nebudete postrádati.

Don Lope.

Nuže, když sem nesmí nikdo
ze sluhů, pak čest mi, prosím,
prokažte, by Vaše dcera
se mnou povečeřet směla.

Crespo.

Juane, jdi, zavolej sem
sestru.

(Juan odejde.)

Don Lope.

Budte bez obavy!

Moje zdraví snad vám, pane,
bude zárukou v té věci.

Crespo.

Kdyby vaše zdraví bylo
takové, jak přál bych sobě,
byl bych taktéž bez obavy.
Křivdíte mé lásce, pane.

Něco podobného nehne
mnou. Já proto pouze přál si,
aby skryla se, by prázdných
tlachů byla ušetřena.
Kdyby všichni muži z vojska
byli uctivými, jako
vy jste, pak by moje dcera
byla první jejich služkou.

Don Lope. (Stranou.)
Jak je schytralý ten sedlák
a jak rozumně si vede!

Výstup sedmý.

Juan. Inés. Isabella. Don Lope. Crespo.

Isabella.
Ráčíš poroučeti, otče?

Crespo.
Zde Don Lope prokázal ti
čest svým pozváním, ne já.

Isabella.
Služebnice vaše, pane.

Don Lope.
Já váš služebník! (Stranou.) Jak jemná
je to spanilost a krása!
(Nahlas.) Prosím, povečerte se mnou!

Isabella.
Spíše bychom při stole vám
sloužit měly.

Don Lope.
Posadte se!

Crespo.
Sedněte přec! Poslechněte,
když Don Lope poroučí.
(Obě se posadí. — Za scénou ozvou se guitary.)

Don Lope.
Co to jest?

Crespo.
Ah! Na ulici
vojáci se procházejí
hrajíce a zpívající.

Don Lope.
Těžká, pane, věru je ta
služba vojenská a sotva
dala by se snést bez této
volnosti. Je přísný život

vojínův a dlužno proto
býti shovívavým.

Juan.

Přec však
je to život krásný!

Don Lope.

Líbil
by se vám?

Juan.

Oh, ano! Líbil!
Kdyby Vaše Excellence
ochranou mi býti chtěla . . .

Výstup osmý.

Vojáci. Rebolledo. Ostatní.

Voják. (Za scénou.)

Zde se bude zpívat lépe!

Rebolledo. (Za scénou.)

Nuže spust' na Isabellu
píseň nějakou a aby
vzbudila se, hod' jí kámen
do okna.

(Na okno dopadne kámen.)

Crespo. (Stranou.)

Aj, hledme, hledme,
k určitému tedy oknu
směřuje ten zpěv! Však zticha!

Zpěv. (Za scénou.)

Oh, Isabello krásná,
hled, rozmariny květ
dnes modrý jest, však zítra
se změní v med!

Don Lope. (Stranou.)

Zpěv, nu buď si! Ale házet
kameny, toť trochu mnoho!
A pak před domem, kde bydlím
provádět takové žerty!
Musím ale k vůli ní a
k vůli němu zticha být!
(Nahlas.) Darebové!

Crespo.

• Mládež, mládež!
(Stranou.) Nebýti zde jeho, já bych
pověděl jim!

Juan. (Stranou.)

Kdybych mohl
dostati ten starý štít,

který visí v pokojíku
Dona Lope. (Chce odejít.)

Crespo.

Kam pak, chlapče?

Juan.

Chtěl jsem poručit, by na stůl
nesli již.

Crespo.

Jen tady zůstaň,
k čemu to, je tam dost sluhů!

Vojáci. (Zpívají za scénou.)

Vzhůru, Isabello, vzhůru!

Isabella.

Bože, co jsem zavinila,
že mám tuto hanbu snášet!

Don Lope.

Toho nelze déle snést!

Ďáble, již mám toho dost!

(Vyskočí a převrhne stůl.)

Crespo.

A já také! (Převrhne stolicí.)

Don Lope.

(Stranou.) Trpělivost!

(Nahlas.) Věru, to je k nesnesení,
když ten hnát tak hrozně bolí!

Crespo.

Právě o tom též jsem mluvil.

Don Lope.

Já jsem myslel, že to bylo
něco jiného, když zvrh' jste
stolici.

Crespo.

Když vy jste zvrhl
stůl, nic po ruce jsem neměl,
co bych zvrhl. (Stranou.) Přetvářka teď
ke cti jest!

Don Lope.

(Stranou.) Oh, kdybych byl jen
venku. (Nahlas.) Dobrá! Nemám více
chuti k jídlu. Jděte spat!

Crespo.

Půjdeme!

Don Lope.

Bůh opatruj vás,

paní.

Isabella.

Bůh buď s vámi, pane.

Don Lope. (Stranou.)

Což pak ložnice má není

zrovna u domovních dveří
a což nevíš tam štít?!

Crespo. (Stranou.)

Což pak vzadu dvora nejsou
vrata? Což pak nemám meče?

Don Lope.

Spěte blaze!

Crespo.

Spěte blaze!

(Stranou.) Děti z venčí zavru.

Don Lope.

Počkám,
jen co dům se trochu ztiší.

Isabella. (Stranou.)

Bože můj, jak oba špatně
ukrývají, co je hněte.

Inés. (Stranou.)

Jak se špatně přetvařují
jeden před druhým, můj Bože!

Crespo.

Hola, hochu!

Juan.

Volal jsi mne,

otče?

Crespo.

Tady je tvé lože.
(Všichni odejdou.)

Proměna.

Ulice.

Výstup devátý.

Kapitán. Strážmistr. Chispa a Rebolledo
s guitarrami. Vojáci.

Rebolledo.

Zde to půjde líp, jen blíž,
zde je vhodné místo. Nuže
postavme se, ať se může
začít!

Chispa.

Začnem tedy již?

Rebolledo.

Počkej!

Chispa.

Dnes jsem v živlu svém.

Kapitán.
Všecka okna uzavřena.
Oh, jak bezcitná to žena!

Strážmistr.
Však ony to za oknem
dobře slyší.

Chispa.
To bych řekla.

Strážmistr.
A vše na mé útraty!

Rebolledo.
Kdo pak je to? Prokletý
soumrak!

Chispa.
Bože, já se lekla!
Kdo pak by to být moh'? Stráž!
Což pak hlídky nepoznáš?!

Výstup desátý.

Don Mendo se štítem. Nuño. Ostatní.

Don Mendo.
Vidiš, co se děje?

Nuño. Ne!
Dobře nevidím, však slyším
dobře.

Don Mendo.
Bože, kterak ztiším
srdce svoje stísněné!

Nuño.
Já bych věděl, jak.

Don Mendo.
Já hynu
strachem, zda se objeví
v okně ona.

Nuño.
Toť se ví,
že se objeví.

Don Mendo.
Ne!

Nuño. Inu,
tedy ne!

Don Mendo.
Oh, žárlivosti,
trýzní krutá! Snadně bych

moh' je zahnat. Jeden mih
meče k mojí statečnosti
stačil by. Však abych zvěděl,
je-li vinnou, potlačit
musím srdce své i cit!

Nuño.

Kdybych alespoň jen seděl!

Don Mendo.

Dobrá, sedněm! Jsme tu skryti.

Rebolledo.

Nu, ten muž tam již si sed', —
není-li to duch, jenž zpět,
za své hříšné živobyti,
z trestu musil se svým štítem
na zádech sem na tu zem! ...
Začni!

Chispa.

K službám, pane, jsem.

Rebolledo.

Ale přece něco s citem,
ať se rozproudí nám krev!

Chispa.

Zticha! Začíná můj zpěv.

Výstup jedenáctý.

Don Lope a Crespo, každý s malým kulatým
štítem v témž okamžiku vystoupí z různých stran.

Ostatní.

Chispa. (Zpívá.)

Byl kdys jakýsi Sampayo,
pravé kvítko andaluzské,
rváč a křikloun první třídy,
do červena rusovlasý,
a ten Chillonu, svou milou,
našel jednoho dne ...

Rebolledo.

Nelži!

Ty mu křivdíš v čase! Věc si
žádá, by to bylo za tmy.

Chispa. (Zpívá dále.)

Našel, pravím, svoji milou
Chillonu, když stmívalo se,
v krémě špinavé, kde s Carlem
nevázaně hodovala.
Carlo, který ve všem všudy,
co kdy činil, byl jak divý
blesk od shora dolů, neboť
byl on bleskem z čista jasna,

tasil meč, jak jen ho spatřil
a hned do něho se pustil.

Crespo.

A to bylo asi takhle!

Don Lope.

Já vám povím, jak to bylo!

(Vrhnou se s meči v rukou na vojáky, na Dona Menda a
Nuña a zaženou je. Don Lope se vrátí.)

Don Lope.

Prchli! Jeden však z té chasy
přece tady ještě zbyl.

Crespo. (Vrací se.)

Jeden se tu opozdil,
to je taky voják asi.

Don Lope. (Stranou.)

Toho řádně přitlačí
meč můj na některou stěnu!

Crespo. (Stranou.)

Počkej, tebe popoženu,
že ti cesta nestačí!

Don Lope.

Hola! Utíkejte!

Crespo.

Hola!

Vy to lépe znáte snad!

(Potýkají se.)

Don Lope. (Stranou.)

Ten se bije jako kat.

Crespo. (Stranou.)

Ten se nedá jen tak zhola!

Výstup dvanáctý.

Juan s mečem v ruce. Don Lope. Crespo.

Juan. (Stranou.)

Je to on? Oh, svatá Panno! (Na hlas.)
Otče, jsem po boku tvém!

Don Lope.

Jste vy Pedro Crespo?

Crespo.

A Don Lope snad?

Don Lope.

Jsem!

Ba ano!

Což jste neřek', spat že jdete?
Hm, to divný kousek byl!

Crespo.

Já, co vy, jen učinil,
proto snad mi prominete.

Don Lope.

Kdo vám řek', že vás se týká
věc ta? Já byl uražen!

Crespo.

Já jen proto vyšel ven,
abyste měl společníka.

Výstup třináctý.

Vojáci. Kapitán. Ostatní.

Vojáci. (Za scénou.)

Pojďme na ně, pobijme je!

Kapitán. (Za scénou.)

Rozvažte přec!

(Vojáci a kapitán vystoupí.)

Don Lope.

Stůjte! Kam?

Co to za čeládku mám?

Co se to dnes tady děje?

Kapitán.

Vojáci tu měli právě
v ulici, kam v prázdné chvíli
náhodou jen zabloudili,
při zpěvu a při zábavě
svár jakýs. Já proto přišel,
abych pokoj zjednal zas.

Don Lope.

Dobrá, dobrá! Známe vás
Don Alvare! Já jsem slyšel
ten váš zpěv. Ves plane celá
hněvem. Nechci ještě větší
vyvolávat nebezpečí,
a že již se východ bělá
slyšte hned můj rozkaz denní:
Z rána na pochod se dáte!
A teď, když můj rozkaz znáte,
«Bohem! Ať jste připraveni!
Přítel však, Bůh svědkem mým,
kdybych něco podobného
slyšel, ostřím meče svého
poslouchat vás naučím.

Kapitán.

Opustím, jak poručeno,
ves před slunce východem! (Stranou.)

Život pro tě ztratil jsem
hrdá, spanilá ty ženo!
(Kapitán a vojáci odejdou.)

Crespo. (Stranou.)
Hm, Don Lope má svou hlavu,
my však přec se shodneme.

Don Lope.
A vy v ochraně jste mé!
Pojďte, skončíme tu vřavu.
(Odejdou.)

Proměna.
Prostranství na konci vesnice.
Den.

Výstup čtrnáctý.
Don Mendo. Nuño (S obvázanou hlavou.)

Don Mendo.
Nuño, je to velká rána?

Nuño.
Třeba sebe menší byla,
nejsem rád, že byla dána.
Větší je, než mně je milá.

Don Mendo.
Duše má jest rozervána,
hrozněť moje utrpení!

Nuño.
Moje též!

Don Mendo.
Že zlost mám, není
divu, když tě hned tak směle
do hlavy tne v rozvzteklí.

Nuño.
Já to cítím v celém těle.
(Za scénou bubnování.)

Don Mendo.
Co to jest?

Nuño.
Pluk na pochod
vydal se.

Don Mendo.
Ach, toť mi vhod,
nyní šťasten spáti mohu.
S kapitánem zajde hlod
žárlivosti.

Nuño.
Díky Bohu!

Výstup patnáctý.

Kapitán a Strážmistr na straně jedné, Don
Mendo a Nuño na druhé.

Kapitán.

Nuže vzhůru, odved' již
čtu mou. Den plane žhoucí,
čas je jít, však dříve slyš.
Ve chvíli, kdy uvidíš
nad mořem tu věčně skvoucí,
jasnou lampu, jak se sklání
ve vln okraj zlacený,
čekám tě na oné stráni.
Tam chci v slunce umírání
život nalézt ztracený.

Strážmistr.

Zticha, zde se kdosi plíží.

Don Mendo. (K Nuňovi.)

Pojďme, ať mne neponíží
v očích jeho smutek můj.
Jenom slabost nezjevuj.

Nuño.

Tloušťku jevit šlo by s tíží!

(Don Mendo a Nuño odejdou.)

Výstup šestnáctý.

Kapitán. Strážmistr.

Kapitán.

Já se do vsi vrátím zpět,
neb jsem šťastně zlatem jednu
služebnou ke zradě sved'.
Doufám, že dnes, naposled,
přec tu ukrutnici zhlédnu.
Tak nechť dary pomohou
splnit vroucí touhu mou!

Strážmistr.

Zpět-li, pane, jíti chcete,
dbejte o bezpečnost svou,
a dobrým průvodem tam jděte.
Neb těm lidem venkovským
věřit neradno.

Kapitán.

To vím.

Vyber tedy asi pět
statných lidí.

Strážmistr.

Učiním,

jak ráčíte poroučet.

Ale jestli se tak vrátí

i Don Lope, chraň nás Bůh!

Kapitán.

Toho netřeba se báti,
zde je nyní čistý vzduch,
mohu se své lásce vzdáti.
Neb Don Lope s vojem svým
pospíchá do Guadalupe,
aby spojil všechny tlupy
pod praporem královským.
Před chvílí jsem mluvil s ním.
Sám již Jeho Milost král
k vojsku na pochod se dal.

Strážmistr.

Nuž, jsem hotov posloužiti.

Kapitán.

Pomni, že jde o mé žití.

Výstup sedmnáctý.

Rebolledo. Chispa. Ostatní.

Rebolledo.

Pane, to jsem pospíchal!
Zpropitné chci!

Kapitán.

Aj, co jest,

Rebolledo?

Rebolledo.

Na mou čest
zasloužím ho, díím to směle!

Kapitán.

Nuž, co neseš?

Rebolledo.

Dobrou zvěst!

O jednoho nepřítele
méně.

Kapitán.

Nu?

Rebolledo.

Ba v skutku, pane!

Bratr vaší zbožňované
Isabelly dal se k nám!
Na vojnu! Don Lope sám
vzal ho k pluku. A jak plane
dychtivostí! Na ulici
potkal jsem ho. Hrdinnost
a pýchou září z jeho lící,
ale v každé nohavici
vězí dosud jiný host:
Bedlák v jedné, voják v druhé. ...
Teď nám starý zbývá jen.

Kapitán.

Výborně! Jsem spokojen!
S tím to nebude tak tuhé
a než nový vzplane den
doufám, že s ní budu moci
bez překážky promluvit.

Rebolledo.
Doufám též.

Kapitán.

Sem dnešní noci
vrátíme se. Však můj lid
čeká na mne, musím jít.
s Bohem! To však pravím vám,
na vás dva dnes počítám!
(Kapitán se strážmistrem odejdou.)

Rebolledo
Málo nás! A kdyby hned
jiní dva, či jiných pět
s námi šlo, já hlavu dám,
málo je nás!

Chispa.
A co já
počít mám si, ubohá?
Odejdeš-li nejsem jista
před tím, jenž se na mne chystá

a jenž na mušce mne má
od včerejška.

Rebolledo.

To je k zlosti!
A co s tebou? Kam tě dát?
S námi jít' se bojíš snad?

Chispa.

Bát' se! Já?! Máš pochybnosti?
Horší je, — kde vezmu šat!

Rebolledo.

K smíchu! Jeden po soudruhu,
který pláchl před týdnem
zbyl tu.

Chispa.

Ten mi půjde k duhu,
vezmu si ho, dej ho sem!

Rebolledo.

Pluk již dal se pochodem
ze vsi, pojď!

Chispa.

Slyš novinu!
Nyní chápu písně slova:
— »Že ta láska vojínova
trvá sotva hodinu!«

(Odejdou.)

Proměna.

Před domem Crespovým.

Don Lope. Crespo. Juan.

Don Lope.

Za mnohé jsem vroucím díkem
zavázán vám, ale zvláště
za to, že jste syna svého
dal mi za vojína. Z hloubi
duše jsem vám za to vděčen,
z hloubi duše si vás vážím.

Crespo.

Jako sluhu dal jsem vám ho.

Don Lope.

Jako přítele jej od vás
přijímám, neb získal celé
srdce mé pro svoji bodrou
mysl, odvahu a lásku
k službě válečné.

Juan.

Vždy věrným
sluhou budu vám a ve všem
konání mém uzříte jen
snahu poslušně vám sloužit.

Crespo.

Za jedno pak ještě prosím,
byste prominul mu, pane,
jestli časem nedovede
splnit vašich rozkazů.
Neboť na učení selském,
kde jsou lopaty a rýče,
pluh a rádlo výhradními
knihami, tam nemohl si
osvojit toho, čemu
učí ušlechtilý mrav a
dvornost paláců, všech věků
politika.

Don Lope.

Slunce žár již
ochabuje, půjdeme.

Juan.

Hned
po noštkách podívám se,
Pane. (Odejde.)

Výstup devatenáctý.

Isabella. Inés. Don Lope. Crespo.

Isabella.

Je to spravedlivo
odcházeti, aniž dal jste

s Bohem té, jež vás tak v úctě měla?

Don Lope.

Nikdy, slečno, byl bych neodešel, vaší ruky nepolíbiv, s prosbou, byste prominula smělosti mé, hodné odpuštění, neboť cena daru neřídí se podle toho, jaký jest, však jak se dává. Hledte malý tento křížek, ozdobený démanty, však přece chudý v rukou vašich! Příjměte ho ode mne a noste, prosím, na památku mou.

Isabella.

Ó, pane, je mi líto, že nám chcete tímto skvostným darem naše pohostinství zaplatit. My jsme dlužníky za čest, již jste nám prokázal.

Don Lope.

To není plat, však z upřímného srdce dárek.

Isabella.

A jen jako dárek z upřímného srdce smím ho přijati A nyní, pane, poroučím vám bratra svého, jemuž dostalo se štěstí býti vaším sluhou.

Don Lope.

Znovu ubezpečuji vás, slečno, — buďte bez starosti, vždyť jde se mnou.

Výstup dvacátý.

Juan. Ostatní.

Juan.

Pane, nosítka jsou připravena.

Don Lope.

Tedy s Bohem!

Crespo.

Bůh vás opatruj, můj pane!

Don Lope.

Ach, můj dobrý Pedro Crespo!

Crespo.

Ach, můj statečný Don Lope!

Don Lope.

Kdo by to byl řekl, tehdy,
když jsme prvně spatřili se,
že se stanem takovými
přáteli na věčné časy.

Crespo.

Já bych to byl řekl, pane,
kdybych býval věděl, když jsem
poprvé vás slyšel, že jste . . .

Don Lope (Na odchodu.)

Nu, jen ven s tím!

Crespo.

Že jste taký
dobrý, umíněný divoch.

Don Lope (Odejde.)

Výstup dvacátýprvý.

Crespo. Juan. Isabella. Inés.

Crespo.

Nuž . . . a nyní tedy, hochu,
než se vypraví Don Lope,
poslyš před sestrou i tetou,

co ti řeknu. Díky Bohu
z čistého jsi posel rodu,
z čistého, jak slunce, ale
přec jen z rodu selského. Věc
dvojí uchovej si v mysli!
Předně nesnižuj svou hrdost
a svou mysl tak, bys přestav
důvěřovat sobě, přestal
snažit se být víc, než jsi.
Za druhé buď skromným, abys,
mnoho o sobě si myslé,
neznamenal méně, než-li
vskutku jsi a stejně obou
naučení s pokorou vždy
užívej, neb čím víc budeš
pokorným, tím více na své
dobré stránky upozorníš,
v zapomenutí své chyby
přiváděje. Ó co bylo
na světě již lidí, kteří
pokorou své všechny vady
smazali a naopak, co
lidí bylo bez poskvrny,
na nichž chyby našly se jen
proto, že nebyli skromni.
Buď vždy úslužným co nejvíc,
buď též laskavým a štědrým,

neboť tobolka a klobouk
 přátele nám získávají.
 Nade všechno zlato, co ho
 rodí Indie a co ho
 moří hloubka v sobě kryje,
 cennějším je býti v lásce
 u lidí. O ženách vždy jen
 dobře mluv, neb nejnižší z nich
 zasluhuje naši úcty,
 ježto z ženy pocházíme.
 Nebij se hned pro maličkost
 každou. Často, když tak vídám
 v městech cvičiti se v šermu
 mladé muže, myslívám si:
 Tato škola není tím, čím
 být by měla, neb mám za to,
 že by lidé neměli se
 učit obratně se bít,
 aniž vědí, proč tak činí,
 a jsem jist, že kdyby jeden
 jediný se našel mistr,
 jenž by učil nejen tomu,
 jak se bít, však také tomu,
 kdy a proč, že rodičové
 všichni sveřili by jemu
 děti své. A nyní, synu,
 s tím, co jsem ti řekl a co

na penězích jsem ti dal,
 pod ochranou Dona Lope
 a s mým požehnáním, doufám,
 že mi Bůh dá jinde tebe
 spatřit. S Bohem, synu! Srdce
 měkne mi, když s tebou mluvím.

Juan.

Všecka tato slova v duši
 uzavru, by žila v ní tak
 dlouho, jako já živ budu.
 Dej mi ruku, otče! Sestro,
 na má prsa! Musím jít, můj
 pán, Don Lope, odešel již.
 Rychle za ním!

Isabella.

Ó, že nemám
 síly, bych tě zadržela!

Juan.

S Bohem, teto!

Inés.

Ničeho ti
 říci nemohu, neb oči
 hlasu odnímají sílu!

Crespo.

S Bohem! Jdi již! Čím se děle
na tě dívám, vidím, že se
loučíš.

Juan.

Bůh vás račiž všechny
opatrovat!

Crespo.

Bůh buď s tebou!

Juan (Odejde.)

Výstup dvacátýdruhý.

Crespo. Isabella. Inés.

Isabella.

Co jsi učinil to, otče!

Crespo. (Stranou.)

Nyní, když ho nezřím více,
jsem zas klidnější. (K Isabelle.) Co byl by
činil u mne? Měl snad věčně
zahálet a tak své zhoubě
jít vstříc? Ne! Bohu díky!
Ať jen jde a slouží králi!

Isabella.

Lito mi, že v noci odtud
musil jít!

Crespo.

Ah, v parném létě
cesta za noci je spíše
pohodlím než obtíží — a
potom, vždyť by nedostihl
Dona Lope. (Stranou.) Na mou věru,
že mne rozplakal ten chlapec,
ač se přemáhám jak mohu.

Isabella.

Nepůjdeme, otče, domů?

Inés.

Snad bychom si mohli nyní,
když tu vojska více není,
odpočinout chvíli venku
před domem na čerstvém vzduchu.
Za okamžik sousedé sem
přijdou...

Crespo. (Stranou.)

A mně, věru, také
nechce se dnes nějak domů!
Když se dívám na tu bílou
cestu, jež tu kolem běží,

zdá se mi, že vidím po ní
kráčet Juana. (Nahlas.) Jdi, Inés,
přines mi sem křeslo.

Inés.

Zde je
sedátko.

Isabella.

Dnes, tuším, jsou zde
volby představenstva ve vsi.

Crespo.

Ano, vždy tak v srpnu bývá.

(Všichni usednou.)

Výstup dvacátýtřetí.

Kapitán. Strážmistr. Rebolledo. Chiapa.
Vojáci. (Všichni zakukleni.) Crespo.

Isabella. Inés,

Kapitán. (Stranou.)
Zticha! Rebolledo, jdi a
znamení dej služce, že jsem
na ulici.

Rebolledo.

Jdu již! Však co

vidím! ... Pane! ... U dveří jsou
lidé!

Strážmistr.

Vskutku! A mně zdá se,
že v té záři měsíčné zřím
známé tahy, — Isabelly
krásné tvář.

Kapitán.

Toť ona, ona!
Víc než měsíc moje srdce
mi to praví. Právě vhod jsme
přišli. Nebude-li nyní
chyběti nám na odvaze,
nepřišli jsme marně!

Strážmistr.

Pane,
chcete slyšet dobrou radu?

Kapitán.
Nechci!

Strážmistr.

Dobrá, budu mlčet!
Čiňte, co vám libo.

Kapitán.

Slyšte!
Nyní uchvátím ji směle

v náruč svou a unesu ji.
 Vy pak s mečem v ruce hleďte
 zabránit, by nemohli mne
 stíhat.

Strážmistr.

Vždyť jsme proto jenom
 přišli s vámi.

Kapitán.

Pamatujte,
 kde se máme sejít! V houští
 za vrchem po pravé straně
 cesty.

Rebolledo.

Chispo!

Chispa.

Co je libo?

Rebolledo.

Podrž nám ty pláště!

Chispa.

Vždy jen
 pláště držet musím, ať se
 perou nebo koupají.

Kapitán.

Půjdu napřed.

Crespo.

Pojďme, již jsme
 dosti dlouho poseděli,
 půjdem domů. (Vstanou.)

Kapitán.

Teď je čas!

K činu přátelé!

(Vojáci vrhnou se na Crespa a Inés a odtrhnou je od
 Isabelly.)

Isabella.

Ach, zrada!

Bože můj, co jest to, pane?

Kapitán.

To jest vášně, šílenství mé
 lásky! (Uchvátí ji a odnáší.)

Isabella. (Za scénou.)

Ach, můj pane! ... Zrada!

Crespo.

Oh, vy skety!

Isabella. (Za scénou.)

Otče, otče!

Inés.

Rychle domů! (Odkvapí do domu.)

Crespo.

Ah! Vždyť přece
vidíte, že nemám meče,
zlotřilci, ó, skety, bídní
zákeřníci!

Rebolledo.

Jděte, pane,
nechcete-li, aby smrt vám
trestem byla posledním!

(Vojáci odejdou.)

Crespo.,

Co mi po životě, když je
čest má mrtva! Nechci déle
živu být! Ó kdybych měl jen
meč! Co je mi platno, hnát se
za nimi, když nemám meče!
Než bych přinesl ho z domu,
dávno ztratil bych je s očí.
Hrůza, hrůza! A co počít?!
Ať již tak, či onak jednám,
nebezpečí vždy je stejné.

Výstup dvacátý čtvrtý.

Ines, přinášejíc meč. Crespo.

Inés.

Zde je meč tvůj, pane!

Crespo.

Díky!

V čas jsi přinesla ho, Inés!
Čest jsi vrátila mi, neboť
s mečem mohu stíhati je!

(Spěchá za lupiči.)

Proměna.

Krajina.

Výstup dvacátýpátý.

Crespo potýká se s Rebolledem a vojáky.
Strážmistr. Isabella.

Crespo.

Pusťte kořist svou, vy bídní
zákeřníci! Pusťte ji, vy
zbabělí! Svým mečem vám ji
vyrvu, nebo život ztratím!

Strážmistr.
Bláhový! Vždyť je nás mnoho
na tebe!

Crespo.
Mých muk je také
mnoho, a ty všechny se mnou
bojují. Oh! (Vrávorá.) Jen ta rodná
půda jest mi nevěrnou! (Padne.)

Rebolledo.
Zabte ho!

Strážmistr.
Ne, ne! To příliš
hanebné by bylo, vzít mu
čest i život najednou!
Odneme ho raděj s sebou
za vrch do houští a tam jej
přivažme, by nemoh' vzbouřit
ves.

Isabella. (Z dále.)

Ó, otče můj!

Crespo.

Má dcero!

Rebolledo.
Odneseš ho, jak jsi řekl!

Crespo.
Ó jen vzdechy mé tě mohou
následovat, dítě mé!
(Vojáci jej odnesou.)

Výstup dvacátýšestý.

Crespo. Isabella za scénou.

Na to Juan.

Isabella. (Z dálky.)

Běda mi, ó běda!

Juan. (Vstoupí.)

Jaký

hlas to zoufalý!

Crespo. (Z dálky.)

Ó běda,

běda!

Juan.

Smrtelný to zápas! ...
Kůň mi v rychlém běhu padl
sotva, že jsem dostih' svahu
návrší a splašen ve tmě
unikl mi. Nyní ze dvou
stran to hrůzné bédování
zoufalé. Tam nárek ženy,

zde hlas muže. Oba slyším,
aniž mohu rozeznati.
Dvojí nebezpečí, jež se
dovolává pomoci mé.
Onde muž, tam žena, a jak
zdá se, jest jich osud stejný.
Ženě přispěji, bych podle
rady otcovy se řídil:
— Bít se v pravý čas a ctíti
ženy! Tak ctím ženy a chci
také bít se v pravý čas!

(Odejde.)

Jednání třetí.

Skalnaté návrší stromy a křovinami porostlé.

Výstup první.

Isabella.

Kéž by nikdy zraku mému
nezasvitla záře denní,
abych sama před sebou se
studem nemusila rdíti!
Ó ty plachá hvězdo bílá,
nejprvněji prchající,
zůstaň na nebi a nedej
vzejít jitřence v svůj čistý
azur, nedej, aby tvoje
snivé líčko zastínila
úsměvem svým a svým pláčem.
Ale jest-li přece vzejít
dáš jí, slzami nechť zem jen

skropí. Ó ty zlaté slunce,
 prodli, prodli ještě déle,
 jedenkrát jen v prohlubinách
 moře, aby noc tu vládla.
 Dej se obměkčit mým lkáním,
 vyslyš prosby mé a zjev, že
 svobodné jest tvoje božství,
 svobodné a samovládne!
 Ó proč vzejiti chceš? Či snad
 proto jen, bys v utrpení,
 jež mne stihlo, zřítí mohlo
 zločin nejbídnější, krutost
 nejhroznější, jaké nebe
 spáchatí kdy dopustilo
 za trest lidstvu? Běda, běda
 mi, ty také ukrutno jsi,
 neboť, ač jsem prosila tě,
 abys v moří prohlubinách
 prodlelo, zřím krásnou tvář tvou
 zvedati se nad vrcholky
 hor! Ó běda mi, ó běda!
 Po tolika utrpení,
 po tolika hrůzných mukách,
 po tolika neslýchané
 krutosti i hněv tvůj nyní
 proti mně se obrací! Co
 činit mám, kam utéci se?

Zpět-li mne mé bludné nohy
 ponesou, jen zármutek a
 bolest staříčkému otci
 způsobím! Ach, ubohý!
 Neznal blaha jiného, ni
 radosti, než zhlížeti se
 v jasné záři mojí ctnosti,
 již tak náhle tato hanba
 poskvnila. Kdybych nyní
 ze strachu a z úcty k němu
 domů nechtěla se vrátit,
 pomluvám a utrhání
 čest svou bych jen vysadila,
 jako bych já sama měla
 vinu na svém zneuctění
 a tak spoluvinnicí bych
 nevinnost svou učinila.
 Ó jak jednala jsem špatně,
 že jsem prchla před svým bratrem!
 Nebylo by lépe, kdyby
 v náhlém hněvu zaplanutí
 byl mne usmrtil, když spatřil
 moji hanbu? Oh! A kdybych
 nyní zavolat jej chtěla,
 aby pomstu vykonal a
 usmrtil mne: ozvěna jen
 hlasu mého byla by mně
 odpovědí . . .

Výstup druhý.

Crespo. Isabella.

Crespo. (Neviděn.)

Usmrťte mne!

Zabte mne, kdo soucit máte!

Oh, to není soucit, život
prodlužovat nešťastnému.

Isabella.

Jaký hlas to? Temný, jak by
z hrobu vycházel, a sotva
slyšitelný.

Crespo. (Neviděn.)

Usmrťte mne,
trochu-li jen citu máte!

Isabella.

Bože můj, což nejsem sama?
Ještě někdo jiný proti
vůli živ jest, ještě jiný
nešťastník zde o smrt volá?!

(Odhrne větve, za nimiž viděti jest Crespa ke stromu
přivázaného.)

Věčný Bože! Koho vidím!

Crespo.

Kdožkoliv sem v tato místa
vstoupíš nohou váhající

a sám jednou slitování
dojít chceš, o stůj a zab mne!
Bože můj, co vidím?!

Isabella.

Ruce

na zad spoutané, ku kmenu
stromu přivázan...

Crespo.

Svým nářkem

zoufalým o milost k nebi
volaje...

Isabella.

Můj otec!

Crespo.

Dceru

svoji vidím!

Isabella.

Otče, otče!

Crespo.

Dítě moje! Pojď a rozvaž
tato pouta.

Isabella.

Nesmím, otče,
nemohu! Neb kdyby moje

ruka uvolnila pouta,
 jež tě vízí, nenašla bych
 odvahy o neštěstí svém
 tobě vyprávět a líčit
 celé svoje utrpení.
 Neboť pak bys, ruce máje
 svobodné, však sebe vida
 oloupena o čest, v hněvu
 usmrtil mne. Proto dříve
 žaloby mé vyslyš, otče!

Crespo.

Zadrž, zadrž, Isabello!
 Nemluv dál! Jeť mnoho v světě
 neštěstí, o němž nám slyšet
 netřeba, bychom je znali.

[Isabella.

Mnoho ještě zvědět musíš.
 otče můj, a proto lépe,
 dřív-li hněvu svému vzplanout
 dáš a k pomstě odhodláš se,
 než-li vyslechneš mne zcela.
 Včera ještě s mírem v srdci
 u tebe jsem dlela, otče,
 s mírem, který pod ochranou
 šedin tvých mi slibovalo
 mládí mé. Tu oni bídí

zlosynové (odhodláni
 násilím se zmocnit toho,
 co tak bázlivě si střeží
 ctnost,) tu oni zakukleni
 unesli mne, jako vlk, když,
 lačný po krvi, oderve
 jehňátko od prsů matky.
 Nevděčný ten host, ten nectný
 kapitán, jenž sotva přišel,
 neslýchaný před tím zmatek
 sváru, úkladů a hádek
 do našeho domu vnesl,
 on to byl, jenž uchvátil mne
 první v náruč svou, co zatím
 druzí zlosynové z jeho
 čtyř chránili jej, by ho
 nikdo stíhat nemohl. To
 návrší zde, jež se zvedá
 nade vsí, to bylo jemu
 útočištěm. . . . Ó kdy hory
 nebývaly posvěceny
 násilnictví! Zde pak teprv
 dvojnásob jsem ztracenou se
 cítila, když i tvůj hlas, jenž
 za mnou lkal, mne opustil.
 Neboť vánek, který ke mně
 unášel tvé bedování,

slábl stále víc, čím víc jsem
od tebe se vzdalovala,
až pak volání tvé, slova
tvá, jichž smysl dřív jsem jasně
chápala, již ani hlasem
nezdála se býti, ale
zvukem pouhým, zvukem, který
křídla větru rozvanula,
ozvěnou jen zmateného
šumění: tak asi, jako
hlaholení rohu slábne,
čím se více vzdalujeme
od něho, až pak jen z dále
jako šumot zaznívá.
A tu onen bídník, vida,
nikoho že není, kdo by
stíhal jej a kdo by mně byl
ochranou — neb i sám měsíc,
ukrutný, či pomstychtivý,
ukryl v temných mracích — běda! —
bledé světlo sluncem jemu
darované — tu ten bídník
jal se úlisnými slovy
— běda mi, ó tisíckráte
běda! — omlouvat svou lásku!
Kdo by neustrnul, vida
hrubou urážku zvat láskou?!

Běda muži, běda muži
onomu, jenž domnívá se,
násilím že získati lze
duše! Neb on netuší a
nepoznává, vítězství že
lásky nespočívá v tom, květ
lásky utrhnout, však v tom, květ
lásky přijmout z ruky volné!
Neboť ten, kdo bez vzájemné
náklonnosti ženy krásné
zmocnil se, ten jako by se
býval zmocnil ženy sice
krásné, ale mrtvé... Ó co
proseb a co nářku, hrdých
a zas ponížených slov z mých
rtů se vydralo! Vše marno!
On (oh, oněmte, má ústa!),
zpupný (utíš se již, pláči!),
zdivočelý (vzdychni, ňadro!),
surový (ó slzte, oči!),
nestoudný (buď hlucha, zlobo!),
ukrutný (ó zesni, duše!),
bídny (obestři mne, smutku!) — —
Ó když rtoma nelze všechno
vyslovit, nechť dopoví ti
znamení! Viz, kterak studem
ukrývám si tvář, jak pláči

bolestí, jak hněvem spínám
 ruce a jak zoufalstvím se
 v prsa biji. Nuže, slov-li
 postrádala ústa má, snad
 znamením jsi porozuměl.
 A co tak můj pláč se vzduchem
 rozléhal, ne o pomoc již,
 však o spravedlnost k nebi
 volaje, tu náhle den se
 probudil a se světlem, jež
 s ním se vracelo, ve tmavých
 větvích zaslechla jsem šumot.
 Jata úzkostí v tu stranu
 pohlédnu a spatřím bratra.
 Bože spravedlivý! Kdy se
 stalo, aby nešťastníku
 pomoc přišla v čas! O běda!
 On při matném světle jitra
 zhlédne mne a pozná, aniž
 slov je třeba, zneuctění
 mé i hanbu mou. Máš bolest
 bystrý zrak a pronikavý
 pohled! V hněvu, nepromluviv
 slova, prudce tasí meč, jímž
 včera teprv jsi jej, otče,
 opásal a kapitána
 směle napadá. Ten vida

pomoc, jež mi přichází tak
 pozdě, tasí též a oba
 na sebe se vrhají. Ten
 útočí a ten se brání.
 A tu já, co oni dva se
 bijí, vidouc v úzkosti a
 strachu, že můj bratr neví,
 jsem-li nevinna, či vinna,
 a v tom vědomí o život
 svůj se bojíc, plna hrůzy
 dám se na útěk a prchám
 houštinami; ne však rychle
 tak, bych časem zkrze větve
 stromů zpět se neohlédla.
 Neboť o tom zvěděti jsem
 toužila, před čím jsem sama
 prchala. Tu v malé chvíli
 bratr kapitána raní.
 Vidím krev a vidím, kterak
 padá k zemi i jak bratr
 pomáhá mu, když tu lidé,
 kteří s kapitánem přišli
 jeho hledajíce z houští
 vyrazí a na bratra se
 vrhnou. Ten chce brániti se,
 ale vida, že jich mnoho,
 prchá. Neženou se za ním,

chtíce raděj kapitána
ochránit, než aby pomstu
vykonali. Zvednou jej a
na ramenou odnáší ho
do vsi, aniž myslí víc na
jeho zločin. Neb pod dojmem
tolikeré strasti touží
odpomoci té, již mají
za nejvyšší. A já vidouc,
kterak hrůza na hrůzu se
kupí, zmámena a jako
smyslů zbavena, bez cíle
pobíhám od místa k místu,
roklemi a srázy plna
zoufalství se prodírám, ni
rady, ani pomoci si
nevědouc, až u tvých nohou
klesla jsem a dříve, než bys
usmrtit mne mohl, všechno
svoje neštěstí jsem tobě
zjevila. A nyní, když ti
známo vše, v má prsa obrať
ocel svou a hněv svůj utiš
smrtí mou. Hleď, rozvazuji

(Rozvazuje jeho pouta.)

tvoje pouta, abys mohl
zabít mne a jedním z nich mé

hrdlo zbavit dechu. Tvoje
dcera jsem, cti zbavená a
ty jsi volný! — Nuže získej
sobě slávy smrti mojí,
aby pověst šla, že dceru
usmrtil jsi, abys k žití
vzkřísil uraženou čest svou!

(Klekne.)

Crespo.

Vstaň, má dcero, na kolenou
není tvoje místo. Kdyby
neštěstí a utrpení
nebylo, pak zbytečný by
zármutek byl, pak i štěstí
nemělo by ceny. Vždyť jen
pro lidi tu jsou a s hrdou
myslí snášeti je máme.
Nyní ale rychle domů,
Isabello! Nebezpečí
hrozí mému synu. Nyní
třeba jednat, hledat jej a
uvést v bezpečí.

Isabella. (Stranou.)

Můj Bože!

Je to pravda, nebo pouhá
přetvářka?

Crespo.

Pojď, Isabello.

(Odejdou.)

Proměna.

Cesta u kraje vesnice.

Výstup třetí.

Crespo. Isabella.

Crespo.

Bůh můj svědek, je-li pravdou,
že byl nucen navrátit se
do vsi, aby pomoci zde
hledal, pak by věru lépe
bylo pro něho, by této
ráně podlehl, než jiná
hroznější jej stihne. Hněv můj
neustane dříve, pokud
mrtvého jej nespátřím. . . . Hle,
tam je statek náš!

Výstup čtvrtý.

Písař. Crespo. Isabella.

Písař.

Aj, pane,

Pedro Crespo, zpropitného
dejte mi!

Crespo.

Já zpropitného?

Zač, můj drahý?

Písař.

Právě byl jste
zvolen valným shromážděním
soudcem toho kraje. A tu
sotva nastoupil jste úřad,
dvojí velká povinnost vás
očekává. Prvá — slavně
přivítati krále, který
dnes, či zítra s průvodem svým
přibude sem do vsi. Druhá
tato jest: Dnes časně ráno
ještě za tmy potají a
s velkým chvatem přinesli sem
vojáci, již včera ještě
u nás byli tábořem,

kapitána, jak se praví,
těžce raněného. Nechtí
prozraditi, kde byl raněn.
Ale jak se zdá, je vážná
toho příčina.

Crespo. (Stranou.)

Oh Bože!

Nyní, kdy jen na pomstu jsem
myslil, strážcem cti mé činí
mne hůl soudcovská! Jak mohu
dopustit se viny, když, jsa
soudcem, zabránit mám jiných
provinění? Avšak věci,
jako tato, nespějí tak
rychle k svému rozřešení.

(K písaři.)

Velkým díkem zavázán jsem
těm, již prokázali mně tak
velkou poctu.

Písař.

Pojďme tedy
do radnice! Přijav tam hůl
soudcovskou hned k vyšetření
vážné této události
přikročiti můžete.

Crespo.

Pojďme! (K Isabelle.) A ty zatím domů
pospěš!

Isabella.

Bože, slitování
se mnou měj! Což nesmím jíti
s tebou?

Crespo.

Dcero má, tvůj otec
soudcem jest a dovede již
uhájiti tvého práva.

(Odejdou.)

Proměna.

Světnice, v níž bydlí kapitán.

Výstup pátý.

Kapitán s obvázanou rukou. Strážmistr.

Kapitán.

K smíchu mi ta celá rána.
Proto jste mne vlekli sem?!

Strážmistr.

Nejsem, pane, lékařem! ...
Nyní, když je obvázána,

není zlá. Však škoda řečí!
Mně též není po chuti
pro takové škrábnutí
vydávat se v nebezpečí.
Ale moh' jste vykrvácet,
a to polekalo nás.

Kapitán.

Hm! Však když je dobře zas
neradno čas marně ztrácet.
Prchněm, než se rozhlásí,
že jsme tu. Jste připraveni?

Strážmistr.

Ano, pane.

Kapitán.

Nuž, pak není
překážky. Nás nespasí
nic, než útek. Neboť zví-li
někdo o nás, pak ves celá
přihrne se zdivočelá
a nám zlou připraví chvíli.

Výstup šestý.

Rebolledo. Kapitán. Strážmistr.

Rebolledo.

Pane, soudce právě přišel!

Kapitán.

Co tu chce? Já přísluším
před soud jiný!

Rebolledo.

Já jen dím
to, co viděl jsem a slyšel.

Kapitán.

Ostatně je mi to vhod.
Je-li úkryt můj již známý,
netřeba, když soud je s námi,
strachovat se o život.
Neb dle práva musí zdejší
soud mne ihned — k štěstí mému —
vydat soudu vojenskému,
buď si sebe závažnější
příčina.

Rebolledo.

To jistě ten
sedlák na nás stížnost ved'.

Kapitán.

Dojista!

Výstup sedmý.

Crespo. Písař. Venkované. Ostatní.

Crespo. (Za scénou.)

U dveří hned
stráže postavte a ven
nikoho mi nepouštějte.
Kdyby z vojska kdokoliv
odpor klad', nevyjde živ,
zabte jej a pozor mějte
na všechno!

(Vstoupí se soudcovskou holí v ruce. S ním písař
a venkované.)

Kapitán.

Aj, jak jste smělý!

(Pozná Crespa. Stranou.)

Jakže?!

Crespo.

Měl by soudce snad
svolení si vyžádat
dřív, než vstoupí?

Kapitán.

Nevím, jste-li
od včerejška soudcem, ale
vím, že na mne zdejší soud,

na to račte vzpomenout,
na mne, jenž jsem v službách krále,
nemá práva!

Crespo.

Pro Bůh, rcete,
k čemu hněv ten?! Rád bych jen
pohovořil samotén
s vámi o tom, co mne hněte,
pane můj, když dovolíte.

Kapitán. (K strážmistru a Rebolledovi.)
Odejděte!

Crespo. (K venkovanům.)

Jděte s nimi,
ale buďte bedlivými!

Písař.

Stane se, jak poroučíte!

(Venkované, strážmistr, Rebolledo a písař odejdou.)

Výstup osmý.

Kapitán. Crespo.

Crespo.

Nyní, když jsem jako soudce
vstoupil sem a přinutil vás

vyslechnout mne, odkládám zas
tento odznak svojí moci,
abych jako člověk pouhý
vyjevil vám, co mne tíží.

(Odloží hůl soudcovskou.)

A tak, když jsme, Don Alvare,
nyní sami, můžem' spolu
otevřeně promluvit,
aniž třeba, aby vše, co
uvězněno v prsou mých se
tajilo a co tam kypí
divoce se vyřítilo
ze rtů. V poctivosti, pane,
sestár' jsem a kdybych měl si
volit rod, Bůh je můj svědek,
nestrpěl bych, aby na něm
tkvělo poskvrny, byť moje
touhy veškeré jím došly
splnění. Vždy stál jsem o čest
mezi těmi, kdož mi rovni,
u starších i u konšelů
vždy jsem vážen byl a v úctě,
a jsem bohat, díky Bohu,
tak, že druhého tu v celém
kraji není muže, jenž by
jméním se mi vyrovnal.
I má dcera vyrostla, jak

doufám, v ctnosti, v přísné kázni
a též v úctě u lidí, tak
jako matka, jíž Bůh nebe
račíž dát! A myslím, pane,
že na důkaz toho všeho
stačí uvést, že jsem bohat
a že není nikoho, kdo
by mně zlořečil, že skromný
jsem a nikoho že není,
kdo by tupil mne, což je tím
vzácnější, an v malé víscce
žiji, kde všech největší je
chybou, o cizích že chybách
vědí nejlépe. Ó kéž by
zůstalo jen při pouhém tom
vědění o chybách cizích.

Ze jest moje dcera krásná,
nejlepším jest vaše náhlá
vášeň důkazem, ač měl bych
pravě to, spíš do pláče se
dát, neboť to jest právě
původ mého neštěstí.
K čemu však ten kalich trpký
do dna vyprazdňovat! Nechť tam
pro budoucnost zbude ještě
kapka. Času však, můj pane,
přenechatí všecko nelze, —

také nám jest přiložiti
ruky, aby křivda byla
odčiněna. A že velká
jest, to dobře víte sám!
Ač bych rád ji ukryl, věřte
nemohu, ví Bůh, že ne!
Neboť kdybych všecko, co se
stalo, mohl na vždy pohřbít
v prsou svých, pak nebyl bych sem
přišel proto, proč jsem přišel,
pak bych vše byl raděj snesl,
jenom abych o tom mluvit
nemusil. A jest-li nyní
toužím odpomoci hanbě,
která stihla mne, pak není
odpomoc to, ale pomsta!

Hledaje a přemítaje
v mysli, jediný tu pouze
vidím prostředek, jímž může
mně být spomoženo, vám ne
ublíženo: Statky moje
všecky, pane, bez prodlení
vezměte. Sám pro sebe a
pro syna (jejž k vašim nohám
přivleku) ni haléře víc
nechci podržet i kdyby
k našl obživě zde jiné

cesty nebylo, než prosit
o almužnu. S vypálenou
známkou, chcete-li, nás vedte
na trh, jako otroky a
to, co stržíte, buď ještě
doplněním věna. Vraťte,
pane, čest, již uloupil jste!
Vaše čest tím poskvrněna
nebude. Neb kdyby vašim
synům na újmu být mohlo,
že jsou vnuky mými, pane,
to, že vašimi jsou syny,
újmu tu by vyvážilo.
Dobře kastilské dí staré
jedno přísloví, že kůň vždy
sedlo svoje bere s sebou.

(Klekne.)

Vizte mne! U vašich nohou
na kolenou prosím, slzy
prolévaje v tento bílý
vous a prsa moje div se
nerozplynou, vidouce ten
sníh a kanoucí tu vláhu.
Oh, můj pane! Slitujte se!
Hle, oč prosím?! O čest, kterou
sám jste uzmul mi, a ač to
moje jest, o co vás prosím,

přece zdá se mi, že to, oč
pokorně tak žebrám, není
mé, však vaše. Hledte, že bych
vlastní rukou mohl vzít si,
oč tu žádám a přec prosím,
byste mi to daroval.

Kapitán.

Dosti toho již, mne přešla
trpělivost poslouchat vás,
žvastavý a nudný starče!
Budte rád, že jsem vám život
daroval za drzost syna
vašeho i vaši. Jen pro
vnady krásné Isabelly
se tak stalo. Ale jest-li
zbraní čest svou chcete mstít,
málo strachu mám já z vás.
Či svým soudcovstvím snad chcete
hrozit mně? Pak zapomněl jste,
na mne že nemáte práva!

Crespo.

Jak? Což ani moje slzy
nehnou vámi?

Kapitán.

Kdo by dal co
na pláč starců, žen a dětí!

Crespo.

Ani jediného slova
útěchy nemáte pro mne?

Kapitán.

Což je útěchou vám malou,
životem že vyvázl jste?

Crespo.

Hledte, jak u vašich nohou
prosím: Navraťte mi čest mou!

Kapitán.

To je hnusné!

Crespo.

Pamatujte,
že jsem soudcem v Zalameji!

Kapitán.

K smíchu! Pro mne nejste soudcem!
Vojenskému podléhám já
soudu.

Crespo.

Je to pevné vaše
rozhodnutí?

Kapitán.

Ano, pevné,
starče bláhový!

Crespo.

A není
jiné cesty k odčinění
křivdy?

Kapitán.

Jest a sice — mlčet!
Jediný to pro vás moudrý
prostředek.

Crespo.

Nic jiného?

Kapitán.

Ne!

Crespo.

Nuž, pak Bohu přísahám, že
draze mi to zaplatíte!
Hola! (Vstane a vezme hůl soudcovskou.)

Výstup devátý.

Venkované. Crespo. Kapitán.

Venkovan. (Za scénou.)

Tu jsme, pane!

(Venkované vcházejí.)

Kapitán. (Stranou.)

Co zde
chtějí tito lidé?

Venkované.

Volal
jste nás, pane?

Crespo.

Ano!

Pouta dejte kapitánu.

Kapitán.

Tam až smělost vaše sáhá?!
S mužem, jako já, jenž nad to
v službách královských jest, takto
jednat není dovoleno.

Crespo.

Uvidíme! Spoután nebo
mrtev, — jinak nevyjdete
odtud!

Kapitán.

Pozorna vás činím,
že zde dosud živý stojí
kapitán.

Crespo.

A jsem snad já
soudce mrtvý? Dejte, pane,
spoutati se bez meškání.

Kapitán.

Přesile jen ustupuji,
nemoha se bránit, ale
u samého krále na vás
stížnost povedu.

Crespo.

Já též!
Dobře, že se právě blíží
a že vyslechne nás oba.
Dejte mi svůj meč.

Kapitán.

Kdo dal vám
právo žádati můj meč?

Crespo.

Aj, což nejste vězněm mým?

Kapitán.

Žádám, byste jednal s úctou.

Crespo.

Ovšem, k tomu máte práv^o.

Odvedte jej tedy s úctou
do radnice a tam s úctou
na ruce i nohy pouta
dejte mu a k řetězu jej
přípněte, stráž pak ať s úctou
toho dbá, by z vojáků s ním
nikdo nemluvil a proto
do vězení odvedte je
všecky, každého však zvláště,
aby všichni tři pak s úctou
vyslýchání mohli býti.
Potom, najde-li se dosti
dlouhý provaz, mezi oba
s úctou nejponíženější
pověsit vás, dám, jak Bůh je
nade mnou!

Kapitán.

Oh, tam to vede,
sedláku když moc se svěří.
(Venkované odejdou s kapitánem.)

Výstup desátý.

Rebolledo. Chispa. Písař. Crespo.

Písař.

Toho muže zde a páže

šťastně se nám zadržeti,
povedlo, však onen třetí
při vši bedlivosti strážce
unikl.

Crespo.

Aj, vítám vás,
pěvče. Už jen asi krátkou
zazpíváte. Pod oprátkou
selže nejkrásnější hlas.

Rebolledo.

Což je zpívat něco zlého?

Crespo.

Ne, spíš, myslím, umění.
Však můj nástroj promění
každého hned v ochotného
pěvce . . . Mluvte . . .

Rebolledo.

Co?

Crespo.

Dnes v noci
co se stalo.

Rebolledo.

Na mou věru,

to si zavolejte dceru,
ta vám líp to bude moci
říci.

Crespo.

Tedy zemřeš!

Chispa (Stranou k Rebolledovi.)

Ani

slovem ať mi nezjevíš,
Rebolledo, že co víš.
Nedbej na jich vyptávání
a já za to k tvojí slávě
složím pěknou píseň.

Crespo.

Vám

já zas něco zazpívám.

Chispa.

Ne, to nejde jen tak hravě,
mne mučiti nemůžete.

Crespo.

Je-li možná?

Chispa.

Inu ano!

Zákonem to zakázáno.

Crespo.
Proč?

Chispa.
Nu, proto!

Crespo.
Důvod rcete!

Chispa.
Budu matkou!

Crespo.
Hněvem plane
hrud' má! Duše nestoudná!
Což pak nejste páže?

Chispa.
Já?
Já jsem markytánka, pane.

Crespo.
Nuž, pak zjevte raději
vše, co víte.

Chispa.
Vyjevíme
všecko, ještě víc, než víme,

jen když máme naději,
že nás nedostane kat.

Crespo.
Pouze to vám bude k spáse.

Chispa.
Chvála Bohu, že si zase
budem' moci zazpívat.
(Zpívá.)

Chtěli by nás poslat k čertu.

Rebolledo. (Zpívá.)
Připravit nás o zdraví.

Crespo.
Jak? Co jest to?

Chispa.
Přípravy,
drahý pane, ke koncertu.
(Odejdou.)

Proměna.
(Světnice v domě Crespově.)

Výstup jedenáctý.

Juan.
Od chvíle, kdy nestoudného

zlosyna jsem k zemi sklál
a pak na útěk se dal
před četnými druhy jeho,
kde jen jaký koutek byl,
kde jen jaký kmen se zvedal,
všude pod vrchem jsem hledal,
ale sestry nespatriil.

A tak hněviv, zoufající
domů jsem se vrátil zas,
abych otci, dokud čas,
vše, co stalo se, moh' říci —
a jsem jist, že bude mít
pro mne radu: jakou cenou
vykoupit čest poskvrněnou
a jak život uhájít.

Výstup dvanáctý.

Inés. Isabella. Juan,

Inés.

Zanech toho smutku, dítě.
Je to život, tak se trápit?
Vždyť tím vraždíš sama sebe.

Isabella.

Ach, kdo, Inés, kdo ti řekl,
že chci ještě živa býti?

Juan.

Všecko řeknu mu... (Stranou.) Ó běda!

Isabella! Ona jest to!

Však nač ještě čekám? (Vytasí dýku.)

Inés.

Strýče!

Isabella.

Bratře, co chceš učinit?

Juan.

Chci

pomstít onu chvíli, v níž jsi
zaprodala čest mou i můj
život!

Isabella.

Zadrž!

Juan.

Musím tebe
usmrtit, ví Bůh!

Výstup třináctý.

Crespo. Venkované. Ostatní.

Crespo.

Co jest to?

Juan.
Zadostučinění, pane,
za urážku, pomsta je to
za hanbu, trest . . .

Crespo.

Dosti, dosti!
Hřích to jest, že daleko tak
jsi se odvážil . . .

Juan.

Co vidím?!

Crespo.

Předstoupiti přede mne, ač
sotva před chvílí jsi ranil
kapitána!

Juan.

Otče, že jsem
učinil tak, v obraně jen
stalo se, bych hájil tvoji
čest.

Crespo.

Je dobře! Zticha nyní!
Odvedte ho v pouta!

Juan.

Otče!

Se synem svým nakládáš tak
přísně!

Crespo.

Kdyby vlastní otec
můj to byl, tak musil bych s ním
naložit. (Stranou.) Jen tak mu život
zachráním, ať při tom všichni
velebí mou spravedlnost,
jako jedinou na širém
světě.

Juan.

Slyš mne! Proto, že jsem
jeho usmrtil i sestru
usmrtil jsem za svoji měl
povinnost.

Crespo.

Já vím to, vím!
Nestačí však, bych to věděl
jako já. Též jako soudce
zvědět musím vše a soudit.
Do té doby však, než bude
zjištěno, jak velká je tvá
vina, v poutech zůstat musíš.
(Stranou.) Však se ospravedlnění
najde již!

Juan.

Ó kdož tě může
pochopit. Cti zbaven, vrháš
v pouta toho, kdo ti čest tvou
vrátit chtěl a chráníš onu,
jež tě o čest oloupila.

(Venkované jej odvedou.)

Výstup čtrnáctý.

Crespo. Isabella. Inés.

Crespo.

Isabello, pojd' a potvrď
obžalobu, již jsi vznesla
na toho, kdo ukřivdil ti.

Isabella.

Otče můj, ty, jenž jsi toužil,
aby na vždy skryta byla
hanba má, tak zjevnou chceš ji
učinít? O jestli pomstít
nemůžeš ji, nedopusť, by
všemu světu byla známa.

Crespo.

Nemohu-li, jak jsem přál si

dojít zadostučinění,
nuž, nechť jinak se to stane.

(Isabella odejde.)

Inés, odlož mi tu hůl!
Po dobrém-li nechť křivdu
napravít, nechť stane se tak
po zlém!

(Inés odejde.)

Výstup patnáctý.

Don Lope. Vojáci. Crespo.

Don Lope. (Za scénou.)

Hola, hola!

Crespo.

Kdo to
jest? Kdo vchází tak do mého
domu? Jak že! Je-li možná?!

(Vstoupí Don Lope s vojáky.)

Don Lope.

Ba že ano, Pedro Crespo,
jsem to já! Z půl cesty jsem se
musil vrátit pro mrzutou
jakous příhodu, a když jsem
zase tady, kam bych měl se

jinam obrátit, než k svému
příteli.

Crespo.

O Bůh vás pozdrav!
Jaká čest a radost pro mne!

Don Lope.

Syna vašeho jsem ale
dosud ani nespatriil.

Crespo.

Hned
zvíte příčinu, však dříve,
prosím, zjevte, co se stalo,
že jste přišel zpět? Jste všecek
pobouřen a na smrt bledý.

Don Lope.

Drzost, pane, větší, než si
možno pomyslit! Oh, smělost
neslýchaná, že by člověk
ani nevěřil. Muž jeden
z vojska za mnou přiběhl a
cestou vše mi vypravoval.
Na mou věru, hněvem všecek
hořím.

Crespo.

Nuže, co se stalo?

Don Lope.

Považte si, sedlák jakýs,
který na soudce si hraje,
uvěznil mi kapitána!
Bůh můj svědek, že jsem celou
dobu ani nepocítil,
že v té noze proklaté mám
bolest, až teprve nyní,
když jsem ztrestat ho jít chtěl.
Ale jak mne Kristus slyší,
holemi ho nestoudníka
spráskat dám!

Crespo.

Hm, mně se zdá,
že jste přišel asi marně.
Neboť onen soudce dá se
sotva jen tak snadno sbít.

Don Lope.

Ať se dá anebo nedá,
já mu vypráskat dám přec.

Crespo.

Nu, jak chcete! Myslím však, že
nikdo v celém světě by vám

k tomu neradil. Zdaž také víte, proč byl uvězněn?

Don Lope.
Nevím! Já však po zásluze s každým naložím, buď si on kdokoliv a je-li třeba, o hlavu jej kratším umím učiniti.

Crespo.
Nesmíte však zapomínat, pane, že jest v každém místě také soudce.

Don Lope.
Soudce! Jest on víc, než sedlák?

Crespo.
Ovšem, sedlák! Ale jest-li napadne mu tvrdohlavci pověsiti toho nebo onoho, ví Bůh, že to též vykoná.

Don Lope.
Ba nevykoná, to ví Bůh! A chcete-li v tom nabýt jistoty, jen rcete,

kde ko najdu.
Crespo.
Zcela blízko.

Don Lope.
Nuž, kdo je zde soudcem?
Crespo.

Já!

Don Lope.
Na mou čest, že jsem to tušil!
Crespo.
Na mou čest, již je to pravda!

Don Lope.
Pedro Crespo, co jsem řekl, to jsem řekl!

Crespo.
Drahý pane,
co se stalo, to se stalo!

Don Lope.
Já však přišel, abych vězně odvedl a křivdu ztrestal.

Crespo.
Já za jeho provinění do vězení zas ho dal.

Don Lope.

Víte, že on slouží králi
a že já jsem soudcem jeho?

Crespo.

Víte, že on uloupil mi
dceru z vlastní chaty mé?

Don Lope.

Víte, že zde mocí svojí
rozhoduji pouze já?

Crespo.

Víte, že on oloupil mne
o čest, bídník zlotřilý?

Don Lope.

Víte, kam až sáhá právo
úřadu, jež spravujete?

Crespo.

Víte, že jsem na kolenou
prosil jej, by čest mi vrátil?

Don Lope.

Zřejmo, že jste přivlastnil si
právo, jež vám nepřísluší.

Crespo.

Zřejmo, že on též mi vzal, co
vzít mi nikdy neměl práva.

Don Lope.

Postarám se, by vám ve všem
zadostučiněno bylo!

Crespo.

Nikdy nežádám, by jiný
učinil, co mohu sám!

Don Lope.

Já však vyprostit ho musím,
neboť ručím za něho.

Crespo.

Já s ním soud již započal.

Don Lope.

Jaký soud?

Crespo.

Hm, na několik
archů papíru jsem kázal
napsat vše, co zjistilo se
v této věci.

Don Lope.

Dojdu si již
do vězení pro něho.

Crespo.

Jděte, já vám nezbraňuji,
ale věřte, že jsem stráží
rozkaz dal, by zastřelila
každého, kdo vejde tam.

Don Lope.

Na takové kule jsem již
dávno zvyklý, drahý pane.

(Stranou.)

Žertovat však v také chvíli
člověk s nimi přec jen nesmí.

(Nahlas.)

Hola, vojáku! Běž rychle,
co máš síly ke všem sborům,
jež tu ve vsi tábořili,
s rozkazem, by bez prodlení
v šik se srazili a s děly
nabitými postoupili
ke vsi.

Voják.

Toho není třeba,

neboť sotva došla zpráva,
co se stalo, všechny čty
vtáhly do vsi o své vůli.

Don Lope.

Na mou věru, teď jsem zvědav,
zda ho vydáte, či ne!

Crespo.

Na mou věru, já zas dřív, co
učinit mám, učiním!

(Odejdou.)

Proměna.

Velká síň ve vězení.

Výstup šestnáctý.

Don Lope. Písař. Vojáci. Crespo. Všichni
za scénou.

(Vřílení bubnů.)

Don Lope.

Hle, zde, vojáci, jest žalář,
v kterém kapitána vězní.
Nevydají-li ho, oheň
založte a budou-li vám

odpor klást, ves na všech stranách
zapalte.

Písař.

A kdyby v popel
obrátili radnici, vše
marno! Jemu svobody víc
nenavráť!

Vojáci.

Zemřít musí
všichni tito sedláci!

Crespo.

Zemřít jen? Aj! A nic víc?

Don Lope.

Posila jim asi přišla!
Nuže tedy k činu hoši!
Vrata vylomte, jen směle!

Výstup sedmnáctý.

Vojáci a Don Lope ze strany jedné. Král,
Crespo, venkované a královský průvod
ze strany druhé.

Král.

Co to jest? Tak svého krále
vítáte?

Don Lope.

Oh, ničemnost to,
pane, vzpupnost selská, jaké
dosud nezřel svět a Bůh ví,
kdyby Vaše Veličenstvo
nebylo v tu chvíli přišlo,
celá tato ves by byla
proměněna v pochodeň.

Král.

Co se stalo?

Don Lope.

Kapitána
zdejší soudce do vězení
uvrhl a když jsem přišel
pro něho, on zdráhá se ho
vydati.

Král.

Kdo jest ten soudce?

Crespo.

Já!

Král.

A kterak omluvíte
smělý čin svůj?

Crespo.

Tyto spisy
ospravedlní mne. Mrzký
zločin jeho, který smrt jen
vyvážit může, jimi
dokázán. On čistou dívku
unesl a zneuctil ji
násilně na pustém vrchu,
a když otec její v slzách
prosil jej, by za ženu ji
vzal, on odepřel.

Don Lope.

Zde její
otec a též soudce jeho
v jedné osobě.

Crespo.

Co na tom
Kdyby jiný tutěž vedl
žalobu, zda po právu bych
nerozsoudil? A když pro svou
dceru učinil jsem, co bych
pro každého učinil, zda
je v tom vina? A když syna
do vězení dal jsem, měl bych
dceru oslyšet? Jsou přece
jedna krev! Nuž vyšetřiti

račež, zda-li před se řádně
nešlo řízení, zda někdo
řekne, že jsem úskoku se
dopustil, či svědky sváděl,
nebo více řekl, než je
psáno? Není-li, jak pravím,
nechať zemru!

Král.

Správně bylo
rozsouzeno. Rozsudek však
provést není v moci vaší.
Jinému to tribunálu
přísluší. Jím bude právu
zadost učiněno. Proto
vězně vydejte!

Crespo.

To půjde
s těží! Jedinýť zde v místě
tribunál a rozsoudí-li,
sám též vykonati dává
rozsudek. Tak vykonán
i tento.

Král.

Co jste řekl?

Crespo.

Pravdu

řekl jsem a jest-li, pane,
nevěříte mému slovu,
pohledte jen tam, — hle, to jest
kapitán!

(V pozadí otevrou se dvěře. Kapitán, maje provaz na
hrdle, spočívá zardousen v stoličce.)

Král.

Jak mohl jste se
opovážit?!

Crespo.

Sám jste pravil,
že tu správný rozsudek byl
vynesen a byl-li správný,
nebylo též způsobeno
bezprávi.

Král.

Což nebyl zde soud
vojenský, by provéstí dal
rozsudek?

Crespo.

Hle, spravedlnost
v celé vaší zemi, pane,
jediná jest. Jedna hlava,
kteráž nesčíslně mnoho

rukou má. A jest-li jedna
z těchto rukou usmrtila
toho, kterýž druhou měl být
usmrčen, co na tom?! To přec
lhostejno, zda u vedlejším
pochybeno, jen když v hlavním
po právu se stalo.

Král.

Je-li

tomu tak, proč jste ho jako
šlechtice a kapitána
nedal stíti?

Crespo.

Divno vám to?

V celém okolí zde všichni
šlechtici tak ctnostně žijí,
že se kat náš dosaváde
nevyučil v stínání.
Celá věc ta však se týká
mrtvého a pokud on si
nestěžuje, co nám po tom?

Král.

Již se stalo, generále!
Jakáž pomoc! Na smrt bylo
nalezeno správně. Jen když

v hlavním po právu se stalo,
lhostejno, zda u vedlejším
chybeno. Však nyní v pochod!
Jediný zde vojín nesmí
zůstat! Již tedy v před
bez prodlení! Rád bych záhy
přibyl do Portugal. — Vás pak
doživotně soudcem toho
místa jmenuji.

Crespo.

Jen vámi
spravedlnost tolik úcty
dochází!

(Král s průvodem odejde.)

Don Lope.

Dík vzdejte Bohu,
že v tak příhodnou král přišel
dobu.

Crespo.

Aj, a kdyby nebyl
přišel, mohl-liž tu někdo
pomoci?

Don Lope.

A nebylo by

lépe bylo, kdybyste byl
vydal jej, bych dceři vaší
čest moh vrátit?

Crespo.

Oh, ta půjde
do kláštera. Snoubence tam
nalezne, jenž na nevinnost
nehledí.

Don Lope.

Nuž vydejte mi
vězně ostatní!

Crespo.

Nechť všechny
bez prodlení propustí!
(Písař odejde.)

Výstup osmnáctý.

Rebolledo. Chispa. Vojáci.
Na to Juan. Don Lope. Crespo. Vojáci
a venkované.

Don Lope.

Kde jest syn váš? Vojákem jest
mým a nesmí býti vězněn.

Crespo.

Dříve, pane, potrestán být
musí za své provinění,
že na svého kapitána
ruku vložil. Neb, ač pravda,
že mu jeho čest tak jednat
kázala, přec jednat mohl . . .

Don Lope.

Dobrá, dobrá, Pedro Crespo!
Jen ho zavolejte!

Crespo.

Hle, zde
přichází!

Juan. (Vstoupí.)

Ó, drahý pane!
Na vždy chci být vašim sluhou!

Rebolledo

A co mne se týče, nechci
zpívat do smrti.

Chispa.

Já ale
ano, kdykoliv jen spatřím
onen povědomý nástroj!

Crespo.

A tím také autor končí
pravdivou tu historii:
Nedostatky promiňte!

(Konec.)

Veškerá práva vyhrazena.

Poprvé v tomto překladě provozováno v Národním di-
vadle v Praze dne 26. září 1887.

Právo provozovací udílí výhradně Spolek českých spiso-
vatelů belletristů »Máj« v Praze. Každé výslovně a předem
nepovolené provozování stihá se soudem.

